

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Memory wars in the Low Countries, 1566-1700

Steen, J.A. van der

Citation

Steen, J. A. van der. (2014, June 24). *Memory wars in the Low Countries, 1566-1700*. Brill.
Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/26493>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/26493>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Cover Page

Universiteit Leiden

The handle <http://hdl.handle.net/1887/26493> holds various files of this Leiden University dissertation.

Author: Steen, Jasper Andreas van der

Title: Memory wars in the Low Countries, 1566-1700

Issue Date: 2014-06-24

Bibliography

I. PRIMARY LITERATURE

A Collection of the State Papers of John Thurloe II, edited by Thomas Birch. London: Thomas Woodward, 1742.

Acta der provinciale en particuliere synoden, gehouden in de Noordelijke Nederlanden gedurende de jaren 1572-1620 III, edited by J. Reitsma and S.D. van Veen. Groningen: J.B. Wolters, 1894.

Adiournemen dv Comte Henry de Berghes, par le président et autres seigneurs du Grand Conseil de Malines. Mechelen: s.n., 1632.

Aen-merckinge op de propositie vanden ambassadeur Peckius. Inhoudende een kort verhael vande wreedtheyd ende bedriegerije vanden Spaenschen koning ende zynen Raed aen dese landen bewesen, ende de rechtvaerdigheyd van onsen oorlogh daer tegen. Amsterdam: Marten Jansz Brandt, 1621.

Af-beeldinghe van d'eerste eevwe der societeyt Iesv. Antwerp: Plantiinsche drvckeriie, 1640.

Afbeeldinghe van den courtoisen Franschen ende ghenadighen broeders-aert. Gheschildert met het onnoosel bloedt der borghers van Thienen. Wenen: Hendrick van Thienen, 1635.

Aitsinger, Michael. *De leone Belgico, eiusque topographica atque historica descriptione liber ... Rerumque in Belgio maxime gestarum, inde ab anno Christi MDLIX usque ad annum MDLXXXIII perpetua narratione continuatus*. Cologne: Impensis Francisci Hogenbergii, 1583.

Aitzema, Lieuwe van. *Historie of Verhael van Saken van staet en Oorlogh, in, ende ontrent de Vereenigde Nederlanden, beginnende met 't uytgaen vanden Treves*. The Hague: Johan Vely, 1663.

---. *Saken van Staet en Oorloch, In, ende omtrent de Vereenigde Nederlanden, Beginnende met het Jaar 1621, ende eyndigende met het Jaar 1632*. Den Haag: Johan Veely, Johan Tongerloo and Jasper Doll, 1669.

---. *Saken van Staet, In, ende omtrent de Vereenigde Nederlanden,*

- Beginnende met het Jaer 1645, ende eyndigende met het Jaer 1656.* The Hague: Johan Veely, Johan Tongerloo and Jasper Doll, 1669.
- Antverpiense Jubilum.* s.l.: s.n., 1685.
- Archief voor kerkelijke en wereldsche geschiedenissen, inzonderheid van Utrecht VI,* edited by J.J. Dodt van Flensburg. Utrecht: s.n., 1846.
- Archives des arts, sciences et lettres: documents inédits,* edited by Alexandre Pinchart. Ghent: L. Hebbelynck, 1860.
- Archives ou correspondance inédite de la maison d'Orange-Nassau (première série). Tome III 1567-1572,* edited by G. Groen van Prinsterer. Leiden: Luchtmans, 1836.
- Arrian. *The Anabasis of Alexander,* edited by E.J. Chinock. London: Hodder and Stoughton, 1884.
- Articles et conditions, de par Monseigneur le Prince de Parme & Plaisance, &c. [...] accordez a la Ville de Gand, & inhabitants d'icelle le xviime de Septembre. M.D.LXXXIII.* Ghent: Corneille de Rekenare and Gaultier Manilius, 1584.
- Articles, of a treatie of truce. Made and concluded in the towne and citie of Antvverp, the 9. of April 1609.* s.l.: s.n., 1609.
- Articles, of a treatie of truce. Made and concluded in the towne and citie of Antvverp, the 9. of April 1609. betweene the commissioners of the most excellent Princes, Archdukes Albert and Isabella Clara Eugenia, as well in the name of the Catholicke Kings Maiestie, as in their owne. Together with the commissioners and deputies the renowned Lords, the Estates Generall of the Vnited Prouinces of the Low-countrys.* London: George Potter and Nicholas Bourne, 1609.
- Articulen ende Conditien vanden Tractate aengegaen ende gesloten tusschen die [...] prince van Parma [...] ende de Stadt van Bruesele [...] den x. Meerte xve. LXXXV.* Brussels: Jan Mommaert, 1585.
- Articvlen |ende conditien vanden tractate, aengegaen ende ghesloten tusschen de [...] prince van Parma [...] ende de stad van Antwerpen [...] den XVII. augusti, M.D. LXXXV.* Antwerp: Daniel Vervliet, 1585.
- Aubery, Louis. *Mémoires pour servir à l'histoire de Hollande et des autres Provinces-Unis.* Paris: Jean Vilette, 1687.
- Baradinus, Daniel. *Geistlich Artzney für Ketzergifft vnd jetziger zeit böse Lüfft.* München: Nicolaum Henricum, 1600.
- Barlaeus, Caspar. *Clachte ende Bede Der Remonstranten hier te Lande / aen den Hoogh*

gheboren, Doorluchtighen Prince van Oraengien, Gouverneur van Hollandt, Zeelandt &c.. s.l.: s.n., 1618.

Barlandus, Hadrianus. *Chroniques des ducs de Brabant*. Antwerp: Iean Baptist Vrints, 1603.

---. *Dvcm Brabantiae chronica*. Antwerp: in officina Plantiniana, apud Ioannem Moretum, 1600.

Baudartius, Willem. *Afbeeldinghe, ende beschrijvinghe van alle de veld-slagen, [...] ghevallen in de Nederlanden, geduerende d'oorloghe teghens den coningh van Spaengien*. Amsterdam: Michiel Colijn, 1615.

---. *Afbeeldinghe, ende beschrijvinghe van alle de veld-slagen, belegeringen, ende and're notable geschiedenissen, ghevallen in de Nederlanden, geduerende d'oorloghe teghens den coningh van Spaengien or De Nassausche oorloghen*. Amsterdam: Michiel Colijn, 1616.

---. *Morghen-wecker der vrye Nederlantsche Provintien. Ofte / een cort verhael van de bloedighe vervolginghen ende wreetheden door de Spaenjaerden ende hare Adherenten inde Nederlanden / gheduerende dese veertich-jarighe Troublen ende Oorloghen begaen aen vele Steden / ende ettelijcke duysent particuliere Personen*. Danswick: Crijn Vermeulen de Jonge, 1610.

Bazelius, M. Niclaes. *Een nieuwe prognosticatie vanden wonderlijcken ende ellendighen Jare ons Heeren 1578*. Antwerpen: Hendrick Heyndricksen, 1578.

Beaumont, Simon van. 'Grillen. Aen den achtbaren, geleerden, Heer Petrus Scriverius', in *Zeevsche nachtegael ende des selfs dryderley gesang: Geheel anders inder vvaerheyt verthoont, als de selve voor desen by sommighe uyt enckel mis-verstant verkeerdelijck is gheoordeelt. Door verscheyden treffelijcke Zeeusche Poëten by een ghebracht; ende verciert met Copere Plaeten II*. Middelburg: Ian Pietersz vande Venne, 1623.

Becanus, Guillielmus. *Serenissimi principis Ferdinandi Hispaniarum infantis S.R.E. cardinalis triumphalis introitus in Flandriae metropolim Gandavum*. Antwerp: J. Meursius, 1636.

Beck, David. *Spiegel van mijn leven. Een Haags dagboek uit 1624*, edited by S.E. Veldhuijzen. Hilversum: Verloren, 1993.

Bergh, Henry van den. *Coppe van twee brieven, dewelcke [...] graeff Hendrick van den Berghe [...] gheschreven heeft*. Leiden: s.n., 1632.

---. *Declaration que son excellence le conte Henry de Bergh, maistre de camp general a fait pour le plus grand bien et repos dy pays.* Liege: s.n., 1632.

---. *Manifeste dv comte Henry de Bergh, Maistre de Camp General de l'Armée du Roy d'Espagne. Avec ses lettres escriptes à l'Infante, aux Prelats, Nobles, & aux Villes des Pays-Bas, sur le sujet de la prise de ses armes contre les Espagnols.* Bordeaux: Jacques le Coq, 1632.

Beschryvinghe van de inauguratie solemniteyten ende ceremonien waer mede syn excellentie Don Ysidro de la Cueba ende Benavides Marckgrave van Bedmar &c. Commandant Generael van dese Nederlanden &c. Uyt den naem van Syne Conincklijke Majesteyt Philippus den Vyfden, Coninck van alle de Rycken van Spaignien, de Indien &c. Heeft ghedaen ende ontfanghen den ghewoonelijcken eedt vande Provintie van Vlaenderen. Ghent: Maximiliaen Graet, 1702.

Beuken, Johannes. 'Orangiens en Nassouwse Louwer-krans', in: *Rijmen, verdeeld in Drie Boekken, als 1. minne-dichten. 2. veelderley. 3. Bybel-werk.* Leiden: Maerten van Leeuwen, 1668.

Bibliotheca Heinsiana sive Catalogvs librorum, quos [...] collegit [...] Nicolaus Heinsius, Dan. fil.. Leiden: Johannes du Vivé, 1682.

Bilain, Antoine. *Dialogue sur les droits de la Reyne tres-chrestienne.* Paris: s.n., 1667.

---. *Samenspraak over de rechten der aller-christelijkste koningin van Vrankryk.* s.l.: s.n., 1667. Knuttel 9536.

Bleckemerie, Pieter. *Almanach ende prognosticatie vanden schrickel-iaere M DC.XXIII.* Ghent: Jan vanden Steene, 1624.

Blyde incompste van syne majesteyt Carolus den II als Hertoch van Brabant. Brussels: s.n., 1666.

Bochius, Johannes. *Historica narratio profectionis et inavgvrationis serenissimorum Belgii principum Alberti et Isabellæ, Avstriæ archiducum.* Antwerp: ex officina Plantiniana, apvd Ioannem Moretvm, 1602.

Bonours, Christophe de. *Le memorable siege d'Ostende, decrit, et divisé en dovze livres.* Brussels: Iean de Meerbeeck, 1628.

Bor, Pieter Christiaensz. *Den oorspronck, begin ende aenvanck der Nederlandtscher oorlogen, geduyrende de regeringe van de Hertoginne van Parma, de Hertoge van Alba, ende eensdeels vanden groot Commandeur / beschreven door Pieter Bor*

- Chistiaenszoon, ende nu deur denselven in liedekens vervaet.* Leiden: Govert Basson, 1616.
- . *Oorsprongk, begin, en vervolgh der Nederlandsche oorlogen [...] beginnende met d'opdracht [...] aen [...] Philippus van Spanjen, en eindigende met het einde van't jaer MDC [...] in XXXVII boeken en IV stukken verdeelt.* Amsterdam: Joannes van Someren (wed.), 1679.
- Botero, Giovanni. *The Reason of State*, edited and translated by P.J. Waley and D.P. Waley. London: Routledge & Kegan Paul, 1956.
- Boucher, Jean. *Oraison funebre, sur le trepas de tres-hault, tres grand et tres puissant Monarque don Philippe second de ce nom, Roy d'Espagne &c.* Brussels: Rutger Velpius, 1599.
- [Bouillet, J.]. *Spieghel der ievgh't ofte Korte kronijck der Nederlantsche geschiedenissen, ... gheduerende dese veertigh-jarighe oorloge.* Amsterdam: s.n., 1614.
- Brandt, Geeraert. *Historie der Reformatie, en andre kerkelyke geschiedenissen, in en ontrent de Nederlanden.* Amsterdam: Jan Rieuwertsz, Hendrik en Dirk Boom, 1671-1704.
- Brandt, Hermannus Franciscus van den. *De herstellinge van de Roomsche religie binnen de stadt Antwerpen, haer overgevende aen de gehoorsaemheydt van zyne Koninglyke Majesteyt van Spanien, ...: blyeindende treur-triumph spel.* Amsterdam: Michiel de Groot, 1685.
- Brandt, Johannes. *Dank- en biddagpredikaatsie, ter gelegenheit van de heerlijke overwinning [...] by de hooge bontgenoten aan den Donau behaalt, den XIII. augustus MDCCIV.* The Hague: Pieter Visser, 1704.
- Bray, Salomon de. *Architectvra moderna ofte bouwinge van onsen tyt [...] alle gedaen by [...] Hendrick de Keyser.* Amsterdam: Cornelis Dankerts van Seevenhoven, 1631.
- Brieven en onuitgegeven stukken van Johannes Wtenbogaert. Verzameld en met aantekeningen uitgegeven. Tweede deel. Eerste afdeling: 1618-1621.* Edited by H.C. Rogge. Utrecht: Kemink en Zoon, 1869.
- Brusselsche eer-triomphe over het hondert-vyftigh-iaerigh jubile van 't alder-heylighste sacrament van mirakel met eene korte beschryvinge van de beldt-stormerye begaen door de Geusen in Neder-landt, en principael binnen de Stadt Brussel, Mechelen, Antwerpen, &c..* Brussels: Iacob vande Velde, 1735.
- Buck, Victor de. 'Les Martyrs d' Audenarde. Documents officiels publiés par V.D.B.', in:

- Analectes pour servir à l'histoire ecclésiastique de la Belgique*. Leuven: Peeters, 1870.
- Bury, Willem de. *Bruxellensium jubilus ss. sacramento trecentis annis miraculoso exhibitus mense julio & Aug: anni M.DC.LXX*. Mechelen: Joannis Jay, 1670.
- Caesarius, Henricus. *Danck sermoon, Over het teghenwoordighe gemaecte bestant van twaelf Jaeren / wt de handelinghen der Apostelen / Cap. 9. Vers. 31. tot Godts lof ende eere / Mitsgaeders Tot stichtinghe van allen staten der menschen int gemeyn, ende int bysonder van allen Herders, Opsienders der Kercke, Overheyden, hooch ende leech, oock mede d'Onderdanen van dien: hoe zy allen geduerende den tijt van dit bestand, ende altijt, een yegelijck int sijne respectelijck hen stichtelijck behoort te dragen*. Utrecht: Jan à Meliszoon, 1609.
- Cambry, Pierre de. *Abbrégé de la vie de dame Ienne de Cambry, premierement religieuse de l'ordre de S. Augustin à Tournay, & depuis sœur Ienne Marie de la Presentation recluse lez Lille*. Antwerp: Jacob II Mesens, 1659.
- Cambry, Ienne de. *Traicte de la Rvine de l'amovr propre et dv bâtiment de l'amovr divin divide en quatre livres*. Tournai: Adrien Quinqué, 1627.
- Campene, Cornelis van. 'epistele', in: *Dagboek van Cornelis en Philip van Campene behelzende het verhaal der merkwaardigste gebeurtenissen, voorgevallen te Gent sedert het begin der Godsdienstberoerten tot den 5en april 1571*, edited by Frans de Potter. Gent: C. Annoot-Braeckman, 1870.
- Canu, Robbert Robbertsz Le. *Ratelwachts roeprecht, tegent boeck vanden schijndeuchtsamen engel, ofte geest Cornelis van Hil*. s.l.: s.n., 1611. Knuttel 1839.
- Carleton, Dudley. *The speech of Sir Dudley Carlton lord ambassador for the king of Great Britain, made in the assembly of the lords the Estates Generall of the vnitied provinces of the Low Countries. Being assembled at the Haghe. Touching the discord and troubles of the church and policie, caused by the schismatic doctrine of Arminivs*. London: William Iones, 1618.
- Cats, Jacob. *Anvanck vande Groote Vergaderinge der Vereenichde Nederlanden*. Leiden: M. Sebastiaenszen, 1651. Knuttel 7029.
- Chappuisot, Claude. *Oraison funebre sur la mort de ce tres haut, tres puissante & tres catholique Prince Albert Archiduc d'Austriche*. Brussels: Jean Pepermans, 1621).
- Chavatte, Pierre-Ignace. 'Chronique mémorial des choses mémorables par moy Pierre-Ignace Chavatte' (1657-1693). *Le mémorial d'un humble tisserand lillois au*

Grand siècle, edited by Alain Lottin. Brussels: Palais des Académies, 2010.

Chifflet, J.J. *Le voyage du prince Don Fernande, infant d'Espagne, cardinal, Depuis le douzième d'Avril de l'an 1632. qu'il partit de Madrit pour Barcelone avec le Roy Philippe IV. son frere, jusques au jour de son entrée en la ville de Bruxelles le quatrième du mois de Novembre de l'an 1634.* Antwerp: Jean Cnobbaert, 1634.

Chroniicxken ende cort verhael van de notabelste gheschiedenissen der Nederlanden zedert den Jaere 1500 tot desen teghenwoordighe Jaere toe. Antwerp: Jacob Mesens, 1636. In: Ioos de Schepere, *Almanach van't schrickel-jaer [...] M.DC.XXXVI [...] gecalculeert op den meridiaen der vermaerde stadt van Gent.* Ghent: Gerlacus Graet, 1636.

Chronycke historiael vervolghende de Tyrannien der Turcksche keyzers, tot den teghenwoordigh Regerenden Mahomet den IV. Ghent: hoirs van Jan vanden Kerchove, 1685. Attached to: Julius de Beaupré, *Den onvervalschten Vlaemschen tydt-wyser, dat is een oprechte prognosticatie voor het jaer [...] M.DC.LXXXV. [...] ghecalculeert op den meridiaen van Ghendt.* Ghent: hoirs van Jan vanden Kerchove, 1685.

‘Chronycke der Nederlanden, 1500-1693’, KBR, MS 21769.

‘Chronycke ofte Cort verhael: van eenighe ghedenck-weerdighe gheschiedenissen van't beghinsel des wereldts, tot desen teghenwoordighen iaere toe’, in: Iohannes Willemsems. *Almanach ofte waer-zeggher, voor het Jaer ons Heeren Iesu Christi, M.DC..LXI.* Ghent: Bauduijn Manilius, 1661.

‘Chronycke van Nederlant, 1523-1636’, KBR, MS 10245-6.

Chronycke oft cort verhael vande principaelste gheschiedenissen die zedert Christi gheboorte voor ghevallen sijn, tot desen teghenwoordighen Iaere toe. Ghent: Hendrick Saetreuver, 1700. Attached to: Theodor Caesmes, *Almanach ofte oprechten Venetiaensche Hemel-meter.* Ghent: Hendrick Saetreuver, 1700.

Cicero. *On the Ideal Orator*, edited by James M. May and Jakob Wise. Oxford: Oxford University Press, 2001.

Collection de documents inédits concernant l'histoire de la Belgique I, edited by L.-P. Gachard. Brussels: A. van Dale, 1833.

Conferentie tusschen een Brabander en Hollander waer by ten lesten komt een Fransman over de constitutie van den tegenwoordigen tijdt. s.l.: s.n., 1667. Knuttel 9561.

Conferentie tusschen een Brabander en Hollander, waer by ten lesten komt een Fransman

- over de constitutie van den tegenwoordigen tijdt.* s.l.: s.n., 1667.
- Copie van seker refereyn by de overheerde Nederlantsche Provintien aen Hollant gheschreven, beroerende den vrede.* Amsterdam: Laurens Jacobsz, 1598.
- Copie van seker Refereyn by de overheerde Nederlantsche Provintien aen Hollant gheschreven / beroerende den Vrede. Met oock der Hollanders antwoorde rijms wyse daer by ghevoecht.* Amsterdam: Laurens Jacobsz, 1598.
- Copie wt de Resoltvten ghenomen byde Heeren Staten van Hollant ende West-Vriesland / ende byde Heeren Staten van Zeelandt / in hare respective Vergaderinghe / onlangs Staetsghewijse gehouden / aengaende het defereren van de Survivance ende successie van het stadt-houder / gouverneur / Capiteynscha ende Admiraelschap Generael / van Hollandt / Zeelandt ende West-Vrieslandt / aenden Jongsten Heere Prince Wilhelm, gebooren Prince van Orangien.* The Hague: Ludolph Breeckevelt, 1631.
- Correspondance de Guillaume le Taciturne, Prince d'Orange, Publiée pour la première fois II,* edited by M. Gachard. Brussels: C. Muquardt, 1850.
- Correspondance de Jansénius,* edited by Jean Orcibal. Louvain: Bureaux de la Revue, 1947.
- Correspondance de la cour d'Espagne sur les affaires des Pays-Bas au XVIIe siècle. Tome II: Précis de la Correspondance de Philippe IV avec l'infante Isabelle (1621-1633),* edited by Joseph Cuvelier and Joseph Lefèvre. Brussel: Kiessling, 1627.
- Correspondance de Marguerite d'Autriche, Duchesse de Parme avec Philippe II,* edited by F.A.F.T. baron de Reiffenberg. Brussels: Delevingne et Callewaert, 1842.
- Correspondance de Philippe II sur les affaires des Pays-Bas II,* edited by L.-P. Gachard. Brussels: C. Muquardt, 1848.
- Correspondance du Cardinal de Granvelle, 1565-1586 II,* edited by Edmond Pouillet. Brussels: Commission Royale d'Histoire, 1877.
- Cort |ende warachtich verhael vande incomste des eertshartoch Albertus, met de infante van Spaengien syn huysvrouwe: ende hare huldinghe in diversche steden, als hertoghe ende hertoghinne van Brabant.* Delft: Jacob Cornelisz Vennecool, 1600.
- Corte verclaringe [...] nopende den aenslach teghen de selue stadt aengericht den XVII. deser maent ianuarij. M.D.LXXXIII. stylo nouo.* Antwerp: Christoffel Plantijn, 1583.
- Corte verhalinghe vande Beeldtstormerije . geschiet binnen dese Nederlanden, als Brabant,*

- Vlaenderen, Hollant, ende Zeeland, ende int lant van Luydick, tot een eeuwige ende perpetuelle memorie der nacomelinghen.* Antwerp: Gheraert Speckmans, 1566.
- Coste, Hilarion de. *Les eloges et les vies des reynes, des princesses, et des dames illvstres en pieté, en Courage & en Doctrine, qui ont fleury de nostre temps, & du temps de nos Peres. Avec l'explication de leurs Devises, Emblèmes, Hieroglyphes, & Symboles. Tome Second.* Paris: Sebastien Cramoisy et Gabriel Cramoisy, 1647.
- Coster, Samuel. *Vertoninghen, tot Amsterdam ghedaan, op den inkomste van Maurits, prince van Orangen.* Amsterdam: Nicolaes Biestkens, 1618.
- Costerus, Franciscus. *Bewiis der ovder catholiicker leeringhe, met antwoorde op sommige teghenstellinghen.* Antwerp: Ioachim Trognæsius, 1595.
- . *Een cort tractaet vanden af-laet ter oorsaecken des overghesonden iubilæi. Anno 1603.* Brussels: Ian Mommaert, 1603.
- Court, Pieter de la. 'Voor-reden' to Viglius van Aytta, 'Grondig berigt van 't Nederlands oproer zo onder de hertogin van Parma, als den hertog van Alba. Beschreven in 't François', in: Pieter de la Court, ed., *Historie der gravelike regering in Holland.* s.l.: s.n., 1662.
- . *Interest van Holland, ofte gronden van Hollands-Welvaren.* Amsterdam: Joan Cyprianus vander Gracht, 1662.
- Cousin, Jean. *Histoire de Tournay ou le quatrieme livre des chroniques annales, ou demonstrations du Christianisme de l'evesche de Tournay.* Douai: Marc Wyon, 1620.
- Creel, Anthony. 'Bondich verhaal van Anthony Creel outste helbardier van 't edelmogende collegie admiraliteit binnen Amsterdam'. 1685), KBR, MS 18991-92.
- Crucius, Karel. 'Oratie van de gedurige voorsienigheid Godts, over ons vaderlandt', in: Adrianus Severinus, *Oorspronckelijke beschrijving van de vermaerde belegering en 't ontzet der stad Leiden.* Leiden: Weduwe Abraham Honkoop, 177x.
- Cuperus, Johannes. *Christelijk jubel-jaar of verhandeling van het oude jubel-jaar, soo als dat we leer, naar de Goddelijke Wet Lev. 25 moest worden geviert: en met de volheyd des tijds sijn tegenbeeld, en vervulling aanvankelijk bekomen heeft in de Kerk-staat, en Gods-dienst van Christus Koning-rijk, en nog eens volstrektelijk daar in erlanden sal op het eynde der Eeuwen.* Dordrecht: Corenlis Willegaerts, 1700.

Dalicourt, P. *A relation of the French kings late expedition into the Spanish-Netherlands in the years 1667 and 1668 with an introduction discoursing his title thereunto, and an account of the peace between the two crowns, made the second of May, 1668.*

London: John Starkey, 1669.

De Briefwisseling van Constantijn Huygens, 1608-1697, edited by Jacob Adolf Worp, 6 vols. The Hague: Martinus. Nijhoff, 1911.

De grausaem straf over 't hertoghdome van Brabant voor-seyde door den propheet Ioel, de welke den Heere, door soo veele traensuchtige ende den Vrede toeseggende, als t'vast op hem betrouwt. s.l.: s.n., 1635), KBR 'Recueil des pièces relatives aux Pays-Bas', S II 5060 A. nr 45.

De rechte spore ende aenwijsinghe, dat de [...] prince van Orangien [...] de bescherminghe der Nederlanden heeft aenghenomen voor de waerachtige religie, tegen de tyrannije der Spangiaerden. s.l.: s.n., 1617.

De Spaensche tiranye gheschiet in Nederlant. Amsterdam: Jacob Pietersz Wachter, 1641.

De Spaensche tiranye gheschiet in Nederlant. Amsterdam: wed. Cornelis Lodewijcksz vander Plasse, 1641.

Declaration de son Alteze tovchant la gverre contre la covronne de France. Brussels: Hubert Anthoine Velpius, 1635.

Den jubile van Mechelen ofte S. Rombout wonderlyck in het leven glorieus in de doot [...] sal speel-wys verthoont worden door de jonckheydt van de publicke schole, onder de bestiering van de pp. van het oratorie op den 10. en 11. julii 1680. Mechelen: Jan Jaye, 1680.

Den Nederlantschen Phaeton, Duc d'Alencon, Lowys de Bourbon met den Prince van Oraingien, hoe sy hebben willen sitten inden waeghen van Spaignien, hebben in blaecken en branden gestelt onse Nederlanden. s.l.: s.n., 1635.

Den ombyt van Loven ofte van de belegering der Stadt van Loven / door den Hollandtschen ende Franschen Legher. s.l.: s.n., 1635.

Den onvervalschten Hollandtschen waer-segger, dat is een oprechte almanach ofte voor segginghe voor 't jaer Ons Heeren 1666, eertijts ghepractiseert door den Hoog-Gheleerden D. Joannes Calvinis. Geneva: s.n., 1566.

Den oprechten Hollantse waersegger ofte Prognosticatie op het groote wonder iaer, 1666. Eertijts gepractiseert door d. Martinus Luther, en nae verlicht door d. Ioannes Cavinus ... Waer in de bouvalligheyt der roomsche stoel, als mede den

voorspoet ... der Hollanders met den coningh van Engellant wert verthoont ... Tegen den hier nevens gaenden Vlaemschen leughen-gheest, schuytende onder de naem van den Onvervaschten Hollandtschen waersegger, ofte voorsegginge op 't iaer ... 1666. Antwerp: s.n., 1666.

Den Vlaamsen boer. Den Brugsen stedeling. En den Hollandschen vrager. Zijnde een t'zamenspraak tusschen drie personen. Rotterdam: Joannes Naeranus, 1667.
Der Neerder-Landen ende kerken vriheidt: van Spanjens ende Roomens hoogher tirannij-heidt. The Hague: Johannes Plaat, 1610.

Dienstige aenmerkingen op den Spaensen raedt, eertijds door Justus Lipsius [...] gegeven aende koninck van Spaengien, hoe men de Vereenichde Nederlanden alderbest wederom onder zijn gebiedt soude kunnen brenghen. Haarlem: s.n., 1653. Knuttel 7451.

Documents inédits sur l'Erection des nouveaux Diocèses aux Pays-Bas (1521-1570). Tome second. De la promulgation des bulles de circonscription et de dotation à la désincorporation des abbayes brabançonnnes (août 1561 – juillet 1564), edited by M. Dierickx. Brussels: Palais des Académies, 1961.

Don Francisco de Moura ende Cortereal, Marck-grave van Castelrodrigo, van den Raede van Staete van Sijne Maiesteyt, Stadt-houder, Gouverneur, ende Capiteyn Generael vande Nederlanden, ende van Bourgundien, &c. Hebbende Vranckryck tegehenwoordelijck vercondight... Ghent: Weduwe ende Hoirs van Ian vanden Kerchove, 1667.

Drielenburch, Vincent van. Cort examen ende sententie Johannis Vtenbogaerts over seker tractaet, welckes tytel is: Verdediging van de resolutie [...] der Staten van Hollandt [...] totten vrede der kercken. Amsterdam: Marten Jansz Brandt, 1615. Knuttel 2195.

Dry-honderste over-lanck-gewenschte vreugde-jaer van 't minnelyck wonder werck uitgeschenen door de alverwinnende voorspraecke van Gods milde moeder in de roemruchtige levens-verweckinge van een misdregen kind, het welke dry dagen begraven zynde, en op den vierden dag herlevende, den 14 van Maerte 1479, 't H. Doopzel ontfing in S. Jans-Kerke binnen Poperinge. Ypres: Jacobus Franciscus Moerman, [1779].

Duym, Jacob. Een Ghedenck-boeck, Het welck ons Leert aen al het quaet en den grooten

moetwil van de Spaingnaerden en haren aenhanck ons aen-ghedaen te ghedencken. Leiden: Henrick Lodewijcxsoon van Haestens, 1606.

---. *Een Nassausche Perseus, verlosser van Andromeda, ofte de Nederlantsche maeght.* s.l.: s.n., 1606.

---. *Het moordadich stvck van Balthasar Gerards, begaen aen den doorluchtighen prince van Oraingnen.* Leiden: Henrick Lodewijcxsoon van Haestens, 1606.

Een cort verhael ende afbeeldinge van de heerlicke triumphe ende vieringe die tot Antwerpen geschiet is over het afleggen vanden Treves. s.l.: s.n., 1609.

Een kort en waerachtich verhael, wat voor een grouwelijk ghevoelen dat de Arminianen, Vorstianen, ofte nieuwe Arrianen, Pelagianen, Socinianen, Samosatianen ghesocht hebben in de Ghereformeerde Kercke in te voeren, en in kort hier teghen gestelt het ghevoelen der Ghereformeerde Kercke. s.l.: s.n., 1612. Knuttel 2009.

Een nieu Geusen Liedten-Boecxken waerinne begrepen is den gantschen Handel der Nederlandscher geschiedenissen, dees voorleden Jaeren tot noch toe geschiedt eensdeels onderwijlen in Druck uutghegaen, eendeels nu nieu byghevoecht. Nu nieulick vermeedert ende verbeterd. Vive Dieu, La Santé du Roy, & la Prospérité des Geus. s.l.: s.n., 1588.

Een nieu Geusen Liedten-Boecxken, waerine begrepen is den gantschen handel der Nederlantscher geschiedenissen. s.l.: s.n., 1581.

Eerste instellinge des vermaerden ridderlicken ordes vande Covsebant, in Engelandt: Waer mede zyn Pr. Excell. Graef Mauris van Nassau, &c. vereert is... Leiden: Govert Basson, 1613.

Eevw-ghety des heylighs sacraments, ofte Den vollen ivbilé van dry-hondert iaren, en de ghevvenschte dry-hondert-iarighe ivbel-feest. Brussels: Guiliam Scheybels, 1670.

Effen, Justus van. *Hollandsche Spectator* 11 (29 October 1731), edited by P.J. Buijnsters. Deventer: Sub Rosa, 1984.

Ens, Casper. *Princeps Avriacvs; siue Libertas defensa: tragoedia nova.* Delft: B. Schinckelii, 1599.

Estius, Willem. *Historiae martyrum Gorcomiensivm, maiori nvmero fratrvm minorvm; qui pro fide Catholica à preduellibus interfecti sunt anno Domini M.D.LXXII, libri quator.* Douai: Baltazaris Belleri, 1603.

Estius, Willem. *Waerachtighe historie van de martelaers van Gorcom, meesten-deel al*

Minder-broeders, die veur het Catholijck ghelooue van de ketters ghedoodt zijn inden iaere onses Heeren, MDLXXII. Antwerp: Plantijn, 1604.

Eusebius. *Enchyridion chronologicum Carmelitarum Discalceatorum Congregationis Italiae, sub titulo S.P. Eliae Prophetae digestum A P. Eusebio ab omnibus sanctis Definitore Provinciali Provinciae Romanae, ac ejusdem Congregationis Historico generali....* Rome: Rochi Bernabò, 1737.

Fenacolijs, Johannes. 'Opdracht' in: Augustinus, *Van de stad Gods.* Delft: Adriaen Gerritsz, 1621.

Francisci, Erasmus. *Das eröffnete Lust-Haus der Ober- und Nieder-Welt: bey Mehrmaliger Unterredung vor dieszmal so wol von der Natur, Welt, Himmel und dem Gestirn insgemein ... allen Natur- Kunst- und Tugen- Liebenden Augen zu beliediger Ergetzung.* Nuremberg: Wolfgang Moritz Endter und Iohann Andreas Sel, erben, 1676.

Fransman, Vlaminck, *over de vertrouwtheydt van den vrede, nu onlancx opgerecht tusschen de croonen Vranckrijck en Spangien.* s.l.: s.n., 1668. Knuttel 9638.

Fruytiers, Jan. *Corte beschryuinghe vande strenghe belegheringhe ende wonderbaerlicke verlossinghe der stad Leyden.* Delft: Aelbrecht Hendricksz, 1574.

Geluwe, Arnout van. *Kort verhael van een achthien-jarighe Hollandtsche reyse, ghewandelt van eenen Vlaemschen boer.* Antwerp: weduwe van Ian Cnobbaert, 1650.

Gestel, Cornelis van. *Historia sacra et profana archiepiscopus Mechliniensis; Sive descriptio archi-diocesis illius; Item urbium, oppidorum, pagorum, dominiorum, monasteriorum, castellorumque sub eâ, in XI. decanatus divisa. Cum Toparcharum Inscriptionibus Sepulchralibus [...] Tomus Secundus.* The Hague: Christiaan van Lom, 1725.

Gloria parendi. Dagboeken van Willem Frederik, stadhouder van Friesland, Groningen en Drenthe, 1643-1649, 1651-1654, edited by J. Visser and G.N. van der Plaats. The Hague: Nederlands Historisch Genootschap, 1995.

Gramaye, Jean-Baptiste. *Gallo-Brabantia.* Brussels: Jan Mommaert, 1606.

---. *Aldenarda.* s.l.: s.n., 1612.

---. *Ambacta, ad ornatissimos opidorvm et terræ senators.* s.l.: s.n., 1611.

---. *Antiquitates comitatus Namurcensis libris 7 comprehensæ, pro ratione totidem præfecturarum in eo.* Louvain: Joannes Masius, 1607.

- . *Antiquitates illustrissimi ducatus Brabantiae*. Brussels: Jan Mommaert, 1610.
- . *Antverpiae antiquitates*. Brussels: Jan Mommaert, 1610.
- . *Arscotvm ducatus cum suis baronatibus*. Brussels: Jan Mommaert, 1606.
- . *Brvgæ Flandrorvm, sive Primitiæ antiquitatum Brvgensivm*. Louvain: Philippus van Dormael, 1611.
- . *Castellania Cortracensis*. s.l.: s.n., 1611.
- . *Historia Brabantica*. Louvain: Joannes Masius, 1606.
- Griecq, J. de. *De heerelycke ende vrolycke daeden van Keyser Karel den V.* Brussels: Ludovicus de Wainne, 1674.
- Griecq, Judocus de. *Den pelgrim van dese wereldt. Verhaelende, tot een ieders onderrichtinghe ende eerlyck vermaeck, het ghedenckweerdighste dat hy in syn Levens-pilgrimage ghesien, ghehoort, ende ghelesen heeft*. Brussels: Ian de Griecq, 1690.
- Griffet, Henri. *Histoire des hosties miraculeuses, qu'on nomme le tres-saint Sacrament de Miracle, qui se conserve à Bruxelles depuis l'an 1370, et don't on célébrera le Dimanche 16 Juillet 1820, l'année du Jubilé de cinquante ans, dans l'Eglise paroissiale des SS. Michele et Gudule*. Brussels: B. Le Francq, 1820.
- Groot en langh-ghewenschte dry-hondert-iaerich jubilé van het wijdt-vermaert alderheylighste sacrament van mirakel*. Ghent: Maximiliaen Graet, 1670.
- Grotius, Hugo. *Annales et Historiae de Rebus Belgicis*. Amsterdam: Joannis Blaeu, 1657.
- . *De Rebus Belgicis: Or, the Annals, and history of the Low-Country-Wars*. London: Henry Twyford and Robert Paulet, 1665.
- . *Tractaet vande ovdtheyt vande Batavische nv Hollandsche republieque*. The Hague: Hillebrant Jacobsz van Wouw, 1610.
- . *Verantwoordingh van de vvettelijcke regeringh van Hollandt ende VVest-Vrieslant*. Paris: s.n., 1622.
- ‘Guerre civile du XVIIe siècle’, KBR, MS 13408-9.
- Guicciardini, Lodovico. *Descrittione di tutti i Paesi Bassi, altrimenti detti Germania Inferiore ou Basse Allemaigne*. Antwerp: s.n., 1567.
- Guret, Bartelemy de. *La Flandre fidelle. Ov discoverr politique svr la revolte dv comte Henry de Bergh. Dedié au roy. Par le sieur gentilhomme originaire de la comté de Saint Paul*. s.l.: s.n., 1632. Knuttel 4238.
- Guyon, Ferry de. *Les memoires non encor veues du sieur Fery de Guyon, escuyer bailly*

general d'Anchin, Pesquencour, &c: Contenantes les batailles, sieges de villes, rencontres, escarmouces, où il s'est trouvé, tant en Affrique, qu'en l'Europe, pour l'empereur Charles V. & Philippe II. roy d'Espagne son fils de glorieuse memoire. Par P. de Cambry prestre, licentié és droicts, chanoine de Renay, son petit fils, edited by Pierre de Cambry. Tournai: Adrien Quinqué, 1664.

Gysius, Johannes. *Oorsprong en voortgang der Neder-landscher beroerten ende ellendigheden.* Leiden: Henrick Lodewijcxsoon Haestens, 1616.

Haagsch vinkel-praatje, oft Gesprek, voor-gevallen in den Hage, tusschen vier personen [...] nopende de amnestie, dank, en vier-dag. Leeuwarden: Claude Fonteyne, 1651. Knuttel 7039.

Haecht, Godevaert van. *De kroniek van Godevaert van Haecht over de troebelen van 1565 tot 1574 te Antwerpen en elders I,* edited by Rob van Roosbroeck. Antwerpen: De Sikkel, 1929.

Haer, Florentius van der. *De initiis tumultuum belgicorum ad Serenissimum D.D. Alexandrum Farnesium Parmae et Placentiae Ducem Libri Duo.* Douai: Johannes Bogardus, 1587.

---. *De initiis tmvltvvm Belgicorum [...] libri dvo.* Douai: Ioannis Bogardi, 1587.

Hannibal noch in onse landen ofte consideratien over d'onmogelijckheyt des vredes, omme in dese tegenwoordige constitutie van tyden een vaste en bestendige vrede met den Koning van Vranckrijck te bekomen. Cologne: s.n., 1675. Knuttel 11308.

Haraeus, Franciscus. *Onpartijdighe verclaringhe der oorsaken des Nederlantsche oorloghs sedert t'iaer 1566. tot 1608.* Antwerp: G. Ianssens, 1612.

Havens, Arnold. *Historica relatio XII martyrum Cartusianorum qui Ruraemundae in ducatu Geldriae anno MDLXXII agonem suum feliciter compleverunt.*, [Editio repetita saec. XVIII].. s.l.: s.n., 1608.

Hazart, Cornelius. *Kerckelycke historie van de gheheele wereldt, namelyck vande voorgaende ende teghenwoordighe eeuwē III.* Antwerp: Michiel Cnobbaert, 1669.

Heinsius, Daniel. *Avriacvs, siue Libertas savcia.* Leiden: Andries Clouck, 1602.

Het lof vanden oorloghe boven den Spaenschen peys. The Hague: Aert Meuris, 1621.

Het rechte tweede deel, van't Hollands praatje, verdedigende het recht van de [...] Staten van Hollandt en West-Vrieslandt. Antwerp: Hieronymus Verdussen, 1650.

Het tweede deel, van't Geuse liet-boeck, bevattende al de gheschiedenisse, ende den

oorspronck van de Nederlandtsche oorloghe. Amsterdam: Otto Barentsz Smient, c. 1643.

‘Histoire des Pays-Bas, 651-1646’, KBR, MS 7440.

Hollants praatjen, tusschen vier personen [...] aangaande de souverainiteyt van syn hoogheyt. Antwerp: Hieronymus Verdussen, 1650.

Hollantze Mercurius, vervattende het Vervolgh van de eerste Thien Boecken, der Voornaemste Geschiedenissen in Christenrijck zijnde dit het Eerst Deel van 't jaer 1660. s.l.: s.n., 1660.

Hooft, Pieter Cornelisz. *Nederlandsche historien*. Amsterdam: Henricus Wetstein, 1703.

Hoppers, Joachim. ‘Recueil des troubles des Pays-Bas’, KBR inv. 10429-30.

Jacquinet, Joannes. ‘Historie der Nederlanden onder de Regering van Albertus en Isabella, Philippus IV en Karel II, 1612 tot 1683, met bygevoegde portretten’, KBR, MS 15938.

Jan Ottele (27-09-1542 / -) Op 118 jarige leeftijd bij zijn bezoek aan Amsterdam op 2 augustus 1659, Stadsarchief Amsterdam, collectie tekeningen en prenten, inv. 10097-010097016660.

Jansenius, Cornelius. *Le mars francois ou La guerre de France, en laquelle sont examinées les raisons de la justice pretendue des armes et des alliances du roi de France*. s.l.: s.n., 1637.

---. *Mars Gallicus: seu de iustitia armorum et foederum regis Galliae libri duo*. s.l.: s.n., 1635.

Jennyn, Philippus. *Gheestelycken waeckenden staf der Jodsche Schaep-Herders*. Bruges: Lucas vanden Kerckhove, 1651.

Joseph de la Pise, *Tableau de l'histoire des princes et principavté d'Orange*. The Hague: Dirk Maire, 1639.

Jubel-Jahr der vereinigten niederländischen Provincien Anno 1672: neben angefügter prächtiger Begräbniß und Gedächtniß-Seule. s.l.: s.n., 1672.

Junius, Franciscus. *Vita nobilis & eruditi viri Francisci Ivnii*, edited by Paullus Merula. Leiden: ex off. Plantiniana apud F. Raphelengium, 1595.

[Junius, Johan Casimir]. *Wederlegginge van de Weegschaal onlangs uytgegeven tegens d'oratie des ed. heere Dvdley Carletons*. s.l.: s.n., 1618.

Ketele, Jules, ed. *Klagt Schrift van J.D. Waelckens, Pastor van Edelaere; of Audenaerde, Door de Geusen Ingenomen*. Audenaerde: Ronsse, 1836.

Kittensteyn, Willem Luytisz van. 'Spiegel ofte Af-beeldinge der Nederlandsche geschiedenissen, Mitsgaders van Vranckryck. Enghelandt. Duytslandt. en[de] eenige andere Landen: Waer in v[er]toont worden de beginselen der Nederlandsche en[de] Franche troublen Inneminge[n] ende belegeringe[n] van Steden en[de] Fortressen Aflesinge van Pardoene[n] Velt-slagen en[de] Scharmutsingen en[de] Oorlogen ter Zee, &c, tot het besluuten van het Bestant Daer bij sijn gevoegt de ware afbeeldinge van alle Coningen Princen, Gouverneurs, generale en[de] particuliere velt-overste[n] en[de] geleerde[n], met alle penningen, geslagen bij de E.M. Heeren Staten van verscheijden provintien, duidende den staet van het Landt, Vergadert ende t'samen gevoeght door, Willem Luytisz van Kittensteyn Anno Domini. M.Vlc.XIII' (1613), Atlas van Stolk, Rotterdam, inv. 50442.

Klare aenwysinge, dat de Vereenighde Nederlanden, gheen treves met den vyandt dienen te maecken. s.l.: s.n., 1630. Knuttel 4014.

Kort vertoogh van eenen vriendt aen den anderen, hoe dat niet alleen om de Nootsakelijckheyt van Justitie maer oock om redenen van Staet, het Roomsche Rijk en de Geunieerde Provincien, schuldig en gehouden zijn, de Spaensche Nederlanden te hulpe te komen, en van de Fransche Invasie ende Wapenen te reddden. Rotterdam: Jacob Nederwaart, 1667.

Las Casas, Bartolemé de. *Brevíssima relación de la destruyción de las Indias.* Seville: s.n., 1552.

---. *The Tears of the Indians: being an Historical and true Account of the Cruel Massacres and Slaughters of above Twenty Millions of innocent People; committed by the Spaniards in the Islands of Hispaniola, Cuba, Jamaica, &c. As also, in the Continent of Mexico, Peru, & other Places of the West-Indies, to the total destruction of those Countries.* London: Nath. Brook, 1656.

Letters to and from Sir Dudley Carleton, Knt. during his embassy in Holland from January 1615/1616 to December 1620, edited by Philip Yorke. London: s.n., 1775.

Lettres de la serenissime infante et d'autres, touchant les actions du comte Henry de Bergh. Brussels: s.n., 1632.

Lettres de Philippe et de Jean-Jacques Chifflet sur les affaires des Pays-Bas (1627-1639), edited by Bernard de Meester de Ravestein. Brussels: Paleis der Academiën, 1943.

Leuckfeld, Johann Georg. *Kurtze historische Nachricht von 79 gelehrten Männern und*

berühmten Theologen, welch das 80 bis 90te Jahr ihres Alters erlebt. Groningen: s.n., 1723.

Limborch, Philippus van. *Leven van Simon Episcopus, Eertijds Professor der H. Theologie tot Leyden.* Amsterdam: Izaak Pietersz, 1693.

Lipsius, Justus. *Die heylighe maghet van Halle, door Ivstvs Lipsivs. Hare weldaden ende mirakelen oordentlijck ende ghetrouwelijck beschreven. Ende nu onlanx uyt den latyne int nederlandsche overghesedt door Philippus Numan.* Brussels: Rutger Velpius, 1607.

---. *Diva Virgo Hallensis.* Antwerp: ex officina Plantiniana, apud Ioannem Moretum, 1604.

---. *Heylighe maghet van Halle. Hare weldaden ende miraculen ghetrouwelijck ende ordentlick wtgheschreven,* edited by Aelbrecht van Oosterwijk. Delft: Bruyn Harmansz Schinckel, 1605.

---. *Ivsti Lipsii sent-brief, in welcke hy antwoorde gheeft aen een seker groot heer, op de vraghe, welck van dryen den coning van Hispaengien best gheraden ware, oorloghe oft peys, oft liever bestant met den Fransman, Engelsche ende Hollander.* Dusseldorp: Wenar vander Horst, 1608.

Lisola, François Paul de. *Bouclier d'estat et de justice, contre le dessein [...] de la monarchie universelle, sous le vain pretexte des pretentions de la reyne de France.* Brussels: Franciscus Foppens, 1667.

---. *The buckler of state and justice against the design manifestly discovered of the universal monarchy, under the vain pretext of the Queen of France, her pretensions.* London: James Flesher for Richard Royston, 1667.

Lois, S. *Cronycke ofte korte waere beschryvinge der stad Rotterdam, beschreeven door S. Lois, en beginnende van den jaere 1270 tot den jaere 1671....* The Hague: O. en P. Van Thol, 1746.

Loon, Gerard van. *Beschryving der Nederlandsche historipenningen: of beknopt verhaal van 't gene sedert de overdracht der heerschappye van keyzer Karel den Vyfden op koning Philips zynen zoon, tot het sluyten van den Uytrechtschen vrede, in de zeventien Nederlandsche gewesten is voorgevallen.* The Hague: Christiaan van Lom, Isaac Vaillant, Pieter Gosse, Rutger Alberts, and Pieter de Hondt, 1723-1731.

Lummenaeus à Marca, Jacobus Cornelius. *Corona Virginiae, sive Stellae dvodecim id est, Dvodecim homiliae sacrae.* Ghent: Cornelium Marium, 1618.

- Manifest, houdende de redenen waerom de [...] Staten Generael [...] genoodtsaecht zijn tegens [...] Vranckryck en Spaigne den oorlogh te declareren, in dato den achtsten mey, 1702.* The Hague: Paulus Scheltus, 1702.
- Marcus, Jacob, ed. *Sententien en indagingen van den hertog van Alba, uitgesproken en geslagen in zynen bloedtraedt.* Amsterdam: Hendrik Vieroot, 1735.
- Marnix, Jan van. 'Rerum Belgicarum politica consideratio, in qua tutissimum, atque unicum ad quietem iter Hollandis esse ostenditur, si Regi suo, Regi Catholico (a quo defecerunt) Fide, & Obsequio iterum sese subiicant' (1635), Biblioteca Nacional de España MSS 2828. The manuscript is accessible online at http://bibliotecadigitalhispanica.bne.es:80/webclient/DeliveryManager?pid=3427297&custom_att_2=simple_viewer [accessed 13 May 2013].
- Martin, Cornelis, and Pierre Balthasar. *Les genealogies et anciennes descentes des forestiers et comtes de Flandre, avec briefves descriptions de levrz vies et gestes. Le tovt recveilly des plvs veritables, approuees et anciennes croniques et annales qvi se trouvent.* Antwerp: Iean Baptist Vrints, 1598.
- Martin, Cornelis, Pieter de Costere and Joannes Baptista Vrients. *Les genealogies et anciennes descentes des forestiers et comtes de Flandre, avec briefves descriptions de levrz vies et gestes le tovt recveilly des plvs veritables, approuees et anciennes croniques et annales qvi se trovvent.* Antwerp: Iean Baptist Vrints, 1608.
- Meerbeek, Adrian de ed. *Theatre fynebre ou sont representéez les funerailles de plusieurs princes et la vie, trespas, & magnifiques obseques de Albert le pie de treshaulte memoire archidvc d'Avstrice [...]. Faicts a Bruxelles le 12. de mars, 1622.* Brussels: Ferdinand de Hoy-maecker, 1622.
- Meerbeek, Adrianus van. *Chroniicke vande gantsche vverelt, ende sonderlinghe vande seventhien Nederlanden.* Antwerp: Hieronymus Verdussen, 1620.
- Meteren, Emanuel van. *Belgische ofte Nederlantsche historie, van onsen tijden.* Delft: J.C. Vennecool, 1599.
- . *Historie der Neder-landscher ende haerder na-buren oorlogen ende geschiedenissen.* The Hague: Hillebrant Jacobsz van Wouw (wed.), 1635.
- Miraeus, Aubert. 'La vie, mort & enterrement de Albert le Pie, Archiduc d'Austrice, duc de Bourgoigne, Brabant &c', in: Adrian de Meerbeeck, ed., *Theatre fynebre ou sont representéez les funerailles de plusieurs princes et la vie, trespas, & magnifiques*

- obseques de Albert le pie de treshaulte memoire archidvc d'Avstrice [...] Faicts a Bruxelles le 12. de mars, 1622.* Brussels: Ferdinand de Hoy-maecker, 1622.
- Moerbeek, Reyndert Jansz. *Het klaegh-huys des Heeren: of het Christelijck zee-schip, waer van Christus de zee is, waer door wy alle moeten passeren.* Alkmaar: Reyndert Jansz Moerbeek, 1672. Knuttel 10244
- Molhuysen, P.C. ed. 'Leven van Willem Baudaert door hem zelven beschreven', *Kronijk van het Historisch Genootschap* 5 (1849).
- Montpleinchamp, Jean Chysostome Bruslé de. *L'Histoire de l'Archiduc Albert gouverneur general et puis Prince Souverain de la Belgique.* Cologne: heritiers Corneille Egmond, 1693.
- Montstopping aende vrede-haters.* Leiden: Cornelis Maertensz van Schie, 1647.
- Moort-dadich verhael vande gheschiedenissen, moort ende destructie vande stede van Naerden, behoorende onder't Graefschap van Hollandt, ghelegghen in Naerdingerlandt, (eertijts also genaemt) ende nu Goylant, ghedaen by den Spagniaerden onder den Velt-Oversten Don Frederico, sone van den Hertoghe van Alva, gouverneur generael vande Nederlanden, op ten i. Decembris ende andere daer aen volghende daghen.* s.l.: s.n., 1572.
- 'Morysons reis door en zijn karakteristiek van de Nederlanden', edited by J.N. Jacobsen Jensen, *Bijdragen en Mededeelingen van het Historisch Genootschap* 39 (1918), p. 229.
- Nauwkeurige aantekeningen van eenige hondert personen, van allerley rang, die over hondert jaren geleeft hebben, waar onder vele geleerde geweest zijn: beschryvende hun zomtyds zeldzaam leven, gedrag, en afkomst op een korte en nette wyze: opgetelt volgens 't A,B,C. het geen van een yder met nut en vermaak zal kunnen gelezen worden.* Leeuwarden: Abraham Ferwerda, 1752.
- Nederlants beroerde ingewanden, over de laetste tijdinge, van de Munstersche vrede handeling.* s.l.: s.n., 1647.
- Nierop, Adriaan van. *Christelicke gedichten ghemaect tot lof van t'bestandt ende vrede. Mitsgaders een echo ofte weder-galm / op 't bestandt ende vrede.* s.l., s.n., 1609. Knuttel 1620.
- Nieuwe spiegel der jeugt of Fransche tyrannye.* Alkmaar: Jan van Beyeren and Jacob Maagh, [1674?].
- Noodig bericht aan alle oprechte patriotten [...] nopende, dat den prince van Oranjen,*

noch de grave van Nassouw [...] geen oorsaak zijn tot ons aller behoudenis.

Amsterdam: s.n., 1654. Knuttel 7567.

Numan, Philips. *Historie vande Mirakelen die onlancxs in grooten ghetale ghebeurt zyn / door die intercessie ende voor-bidden van die H. Maget Maria op een plaetse genoemt Scherpen-heuuel by die Stadt van Sichen in Brabant.* Brussel: Rugeert Velpius, 1606.

Orizant, Johannes. *Oude wijn in Nieuwe Leder-zacken, of Lauwrier-Krans, Her-Vloghten om het Hooft van ... Wilhelmus de III. By der gratie Godts, geboren Prince van Orangie ... Over sijne Heerlijcke Intrede inden Raed van State der Geunieerde Provintien, en in die Eminente Charge geluckigh op syne Hoogh. Persoon bevestigt den 31 May 1670.* s.l.: s.n., 1670.

Oude- /nieuwe vverelt, of Veranderinghe in dese Nederlanden met het overgaen van Maestricht te verwachten. Nijmegen: s.n., 1632), Knuttel 4251.

d'Outrein, Johannes. *Nederlands dank-altaar, gesticht (ter [...] gedachtenisse van de zegenryke overwinningen, bevochten [...] gedurende de gantsche veldtocht des jaars MDCCVIII.) [...]. Uit psalm LXVI: 8-20.* Amsterdam: Jacobus Borstius, 1709.

‘Pasquilles de l’an 1566. Lettres d’octroi aux gueux donnés par le maitre Satanique’, KBR, MS 15895.

‘Paternoster aen den Marquis de Santa Croce tot Brussel gestroyt’ (1633), in: *Nieuw geuzenlied-boek: waarin begrepen is den gantschen handel der Nederlanden, beginnende anno 1564 uit alle oude geuzenlied-boeken bijeenverzameld*, edited by H.J. van Lummel. Utrecht: H. Honig, 1892.

Pepys, Sir Samuel. *The diary of Samuel Pepys M. A., F. R. S. 7* edited by Henry B. Wheatly. London: George Bell & Sons, 1896.

Philip II. *Ban ende edict by forme van proscriptie, vvtghegaen ende gedecreteert by [...] de coninck, tegens Wilhelm van Nassau, prince van Orangien.* Den Bosch: Ian Schoeffer, 1580,

Piespordius, Théodore. *Serenissimorum Potentissimorumque Principum Habsburgi-Avstriorum Stemma, Origo, Res Gestæ: Quatuor Schematibus à Pharamvndo Francorum Rege ad hæc vsque tempora deductæ ; Iconibus, Emblematis, Insignibus illustrata / Studio ac labore Theodorici Piespordii, Serenissimis Belgarum Principibus à Secretis* Brussels: s.n., 1616.

Poirters, Adrianus. *Den Pelgrim van Halle*. s.l.: s.n., 1714.

Potter, Frans de, ed. *Dagboek van Cornelis en Philip van Campene behelzende het verhaal der merkwaardige gebeurtenissen, voorgevallen te Gent sedert het begin van de Godsdienstberoerten tot den 5en april 1571*. Gent: C. Annoot-Braeckman, 1870.

Pottre, Jan de. *Dagboek van Jan de Pottre, 1549-1602*, edited by Jules L.D. de Saint-Genois. Gent: C. Annoot-Braeckman.

‘Proposicion que hicieron a su Alteza el arçobispo de Malinas u duque de Ariscot,’ British Library, Add MSS 14.007.

Puteanus, Erycius. *Brvxella, incomparabili exemplo septenaria, gripho palladio descripta*. Brussels: Jan Mommaert, 1646.

---. *Statera belli & pacis cum stateris aliis eam expendentibus, nec non judiciis aliquot clarorum virorum in Batavia*. Cosmopoli: apud Batavum, patriae libertatis & pacis amantissimum, 1633.

---. *Des Oorlogs ende Vredes Waeg-schale waer inne den Treves door Konincklijcke aenleydinghe tusschen de Konincklijcke ende Vereenigde Provincien, in handelinge zijnde, wert over-wogen*. The Hague: Isaac Burghoorn, 1633.

---. *Historiæ Belgicæ liber singlaris, de obsidione Lovaniensi anni M.DC.XXXV*. Antwerp: Jan Cnobbaert, 1636.

---. *Miracles derniers de Nostre Dame de Montaigv*. Louvain: Hendrik van Hastens and Petrus II Zangrius, 1622.

Quintius, Johannes. *Bodegraven en Swammerdam in brandt*. Amsterdam: Jacob Benjamin, 1673.

Redenen, waeromme dat de Vereenighde Nederlanden, geensints eenighe vrede met den Koningh van Spaignien kunnen, mogen, noch behooren te maecken: Zijnde het tweede deel van 't Tractaet tegens Pays, Treves, en Onderhandelinge met den Koningh van Spaignien. The Hague: Aert Meuris, 1630.

‘Relation des cérémonies célébrées à Bruxelles [...] pour la cession des Pays-Bas’, KBR, MS 13485.

Relation des ceremonies et solemnitez des serments, faits & prétez par son Ex(ce) le Marquis de Castel-Rodrigo Gouverneur General de ces provinces, aux Etats de celle de Flandre, et par lesdits Etats a Charles II, Roy d'Espagne et IV du nom comte Flandres. Brussels: Guillaume Scheybels, 1666.

Resolutie Vande Doorluchtige Moghende Heeren Staten van Hollandt ende West-Vriesland

- tot den Vrede der Kercken*. The Hague: Hillebrant Jacobsz, 1614.
- Resolutiën der Staten-Generaal Nieuwe Reeks 1610-1670. Eerste deel 1610-1612*, edited by A.Th. van Deursen. The Hague: Martinus Nijhoff, 1971.
- Resolutiën der Staten-Generaal Nieuwe reeks, 1610-1670. Derde deel 1617-1618*, edited by J.G. Smit. The Hague: Martinus Nijhoff, 1975.
- Resolutiën der Staten-Generaal Nieuwe Reeks 1610-1670. Tweede deel 1613-1616*, edited by A.Th. van Deursen. The Hague: Martinus Nijhoff, 1984.
- Resolvitie vande doorluchtige moghende heeren Staten van Hollandt ende West-Vrieslandt. Tot den vrede der kercken*. The Hague: s.n., 1614. Knuttel 2109.
- Responce d'un bon vassal du Roy catholique aux manifestes publez par le Roy de France touchant la guerre par luy declare contre la couronne d'Espagne, au mois de Juin de la présente annéé M.D.XXXV*. s.l.: s.n., 1635.
- Rivet, André. *Instruction du prince chrestien. Par Dialogues, Entre un jeune Prince, & son directeur*. Leiden: Ian Maire, 1642.
- Rogge, Jacob Lievensz van. *Een Nieu Geuse Liedt-Boeck waer in begrepen is den gheheelen handel der Nederlantsche Oorlogen / vanden Jare 1600. tot op het Jaer 1645*. Haarlem: Robbert Tinneken and Jan Pietersz. de Does, 1645.
- Roggeveen, Arent. *'Nederlantsche treur-spel, synde de verkrachte Belgica*. Middelburg: Pieter van Goetthem, 1669.
- Rym-dicht ter eeren die maeght Loven daerinne verhaelt wordt alle het ghene datter ghepasseert is t'zedert het Jaer 1542. tot het Jaer 1635. aengaende die troubelen aldaer gheschiet*. Brussels: Anthoni Mercans, 1635.
- Sailly, Thomas. *Den nievwen morghen-vvecker, wijsende de natuere [...] der ketterije*. Louvain: Joannes Christophorus Flavius, 1612.
- Sanderus, Antonius. *Le grand theatre sacré du duché de Brabant [...] Tome Premier. Seconde Partie VI*. The Hague: Chrétien van Lom, 1629.
- Smidt, Petrus Franciscus de. *Hondert-jaerigh jubilé-vreught bewesen in dese Stadt Antwerpen ter oorsaacke vande herstellinge des geloofs in 't jaer 1585. door de Glorieuse wapenen van sijne Catholijcke Majestejt, onder t'beleyt vanden Victorieusen Prince Alexander Farnesius Hertogh van Parma &c*. Antwerp: Hieronymus Verdussen, 1685.
- Sneller, Z.W. 'Brieven van Emanuel van Meteren en van Pieter Bor', *Bijdragen en Mededeelingen van het Historisch Genootschap* 56 (1935): pp. 261-281.

Solemniteyten ende ceremonien, waer mede syne excellentie don Francisco de Movra y Cortereal [...] uyt den naem van [...] Carel den II. sal doen ende ontfanghen den ghewoonelijcken eedt vande provincie van Vlaenderen binnen de stede van Ghendt, op den 2. mey 1666. Ghent: Maximiliaen Graet, 1666.

Sommier verhael van de wreede handelinghe der bloet-dorstighe Calvinisten, ghepleeght teghen de Remonstranten buyten Rotterdam. s.l.: s.n., 1619.

Spaensche triumphe, over haer onlanghs bekomen victorien in de Gheunieerde Nederlanden. / By Een lief-hebber des vaderlandts. L.G.I.M. s.l.: s.n., 1647.

Spaenschen raedt, hoemen de vereenichde Nederlanden alderbest wederom sal kunnen brenghen onder't ghebiedt van den koninck van Spagnien. s.l.: s.n., 1617. Knuttel 2458.

Stermont, Jacobus. *Lauweren-krans gevlochten voor syn hoocheyt, Wilhelm [...]. Over sijne eeuwig roembaere handelinge, gepleegt tot ruste deser Vereenigde Lantschappen, in't jaer 1650.* s.l.: s.n., 1650. Knuttel 6851.

Stockmans, Pierre. *Deductie, waar uyt met klare ende bondige bewijs-redenen getoont en beweesen wordt, datter geen recht van devolutie is, in het hertogdom van Brabant.* Amsterdam: Jacob Vinckel, 1667.

---. *Tractatus de jure devolutionis.* Brussels: Franciscus Foppens, 1667.

Stroobant, Jacques. *Brusselsche eer-triumphen [...] met de vvaerachtighe beschrijvinge [...] van het dry hondert jarigh jubilé van het [...] H. sacrament van mirakelen.* Brussels: Peeter de Dobbeleer, 1670.

Stroobant, Jacques. *Brusselsche eer-triumphen [...] met de vvaerachtighe beschrijvinge [...] van het dry hondert jarigh jubilé van het [...] H. sacrament van mirakelen.* Brussels: Peeter de Dobbelaer, 1670.

‘Suite du rapport rédigé par un secrétaire du Conseil des Troubles, de l’activité de ce dernier organisme pendant la période du 13 janvier 1568 au 6 avril 1568’, in: *Le Conseil des Troubles. Liste des condamnés (1567-1573)*, edited by A.L.E. Verheyden. Brussels: Paleis der Academiën, 1961), p. 528.

Swaef, Johannes de. *Mardachai, ofte Christelijcken patriot; allen vryen Vereenighden Neder-landers aenwijsende hoe sy des weerden vader-lants beste, volghens Godts woort, recht moeten soecken.* Middelburg: Iacob vande Vivere, 1630.

Sweertius, Franciscus. *Monvmenta Sepvlchralia et Inscriptiones Pvblicae Privataeq.*

- Dvcatvs Brabantiae*. Antwerp: Gaspar Bellerus, 1613.
- Tacitus, *The Histories* I, translated by W. Hamilton Fyfe, 2 vols. Oxford: Clarendon Press, 1912.
- Tatinghof, Michaël Frederici. *Gedenck Nederlandts Nederganck, begonnen in 't Verschricklijck Schrickel-Jaer MDCLXXII. Door de slaende Handt Gods der Heerschers in alle landt. Als even voor hondert Jaer op de selve tijdt Neerlandts Opganck begost*. Amsterdam: Albert van Panhuysen, 1672.
- Taurinus, Jacobus. *Weegh-schael, om in alle billickheydt recht te over-vveghen de oratie vanden [...] heere Dvdley Carleton [...] inde vergaderinghe der [...] Staten Generael*. s.l.: s.n., 1617.
- [Taurinus, Jacobus]. *Ernstighe aenspraeck, aen de maeght van Hollandt*. s.l.: s.n., 1917.
- [--]. *Na-Sporingh / hoe ende in vvat manieren, De door-luchtighe, ende hoogh-ghebooren vorst, de prince van Orangien, hooghloffelijcker memorie, de beschermenisse deser landen heeft aenghenomen, om de Nederlantsche Belijdenisse / als in allen deelen met Gods woordt accorderende / te mainteneren: en t'gevoelen der Contra-Remonstranten, int stuck vande predestinatie met den aencleven vandien, als Schrifmatich over al in te voeren*. s.l.: s.n., 1617.
- Teelinck, Maximiliaan. *Vrymoedige aenspraeck aen syn hoogheyt de heere prince van Oraengjen [...]. Gestelt tot vvaerschouwingh en noodige opmerckingh in desen verwerden en kommerlijcken standt van ons lieve vaderlandt*. Middelburg: Anthony de Later, 1650. Knuttel 6857.
- . *Vrymoedige aenspraeck, aen sijn hoogheyt de heere prince van Orangien [...] Gestelt tot waerschouwingh en noodige opmerckingh in desen verwerden en kommerlijcken stant van ons lieve vaderlandt*. Amsterdam: Jacob Benjamin, 1672.
- Telle, Reynier. *Vrede-zangh: ofte Jaer-liedt. Op de voleyndinge van de eerste hondert jaren, na de aengevangene reformatie der kercken 1617*. Amsterdam: s.n., 1617.
- ‘Texte intégral des lettres de Philippe et de Jean-Jacques Chifflet sur les affaires des Pays-Bas (1627-1639) publiées sous forme d’analyses dans les in-80 de la Commission Royale d’Histoire par Bertrand de Meester de Ravestein’, edited by Bernard de Meester de Ravestein (1943), KBR, MS II 7277.
- The Correspondence of Elizabeth Stuart, Queen of Bohemia. Volume II 1632-1642*. Edited by Nadine Akkerman. Oxford: Oxford University Press, 2011.
- The Holy Bible, Conteyning the Old Testament, and the New: Newly Translated out of the*

- Originall Tongues: and with the former Translations diligently compared and reuised, by his Maiesties speciall Commandement.* London: Robert Barker, 1611.
- Toetsteen, waer aen men waerlick beproeuen mach, hoe valsch ende ongefondeert, dat zijn de leugenachtighe calumnieuse libellen [...] die door eenige Spaensche oft Iesuits gesinde, in Brabant, Vlaenderen oft elders versiert, ende alhier in onse landen gestroyt, ende in druck ouer ghesonden werden.* s.l.: s.n., 1603.
- Toll, Theodorus van. *Neerlands dankaltaar met het opschrift De Heere is mijn baniere, ofte Dankpredikaatsie [...] op de overwinninge van [...] Namen.* Utrecht: Anthony Schoute, 1695.
- Tractaet gemaect tusschen den prince van Parma [...] ende die stadt van Nymeghen [...] den xv. Aprilis.* Rees: Derick Wylicks van Santen, 1585.
- Tractaet tegens pays, treves, en onderhandelinghe met den Koningh van Spaignien: waer inne meest alles, wat den propooste van dien bygebracht kan werden, verhandelt wert.* The Hague: Aert Meuris, 1629. Knuttel 3918.
- Trigland, Jacobus. *Antwoorde op dry vraghen, dienende tot advijs in de huylendaechse swaricheden.* Amsterdam: Marten Jansz Brandt, 1615. Knuttel 2191.
- . *Kerckelycke geschiedenissen begrypende de swaere en bekommerlijcke geschillen, in de Vereenigde Nederlanden voor-gevallen, met serselver beslissinge, ende aenmerckingen op de kerckelycke historie van Johannes Wtenbogaert.* Leiden: Adriaen Wyngaerden, 1650.
- [---]. *Klaer /ende grondich teghen-vertooch, van eenighe kercken-dienaren van Hollandt ende West-Vrieslandt, gestelt tegen seker vertooch der remonstranten.* Amsterdam: Marten Jansz Brandt, 1617.
- Triumphe tot Amsterdam, over het incomen vanden hooch-gebornen vorst Mauritius prince van Orangien.* Leiden: Uldrick Cornelissz Honthorst, 1618.
- T'samen-spraeck tusschen een Hollants-boer, een Brabants Kempens holblockdrager, een Franschman en een jesuwijt.* Bylevelt: Hans Mof (wed.), 1667.
- Uytenbogaert, Johannes. *Copye van seker vertooch onlanghs bij eenighe predicanten der ghereformeerde kercke ghedaen [...]. roerende de oudtheyt vande gereformeerde leere.* Delft: Bruyn Harmansz Schinckel, 1617.
- Uytenbogaert, Johannes. *Verdedigingh vande resoltie der [...] Staten van Hollant ende VVest-Vrieslant, totten vrede der kercken, teghen seker libel, gheintituleert Antwoort op drie vraghen.* Amsterdam: Hillebrant Jacobsz van Wouw, 1615.

- Vaernewijck, Marcus van. *Van die beroerlicke tijden in die Nederlanden en voornamelick in Ghendt 1566-1568 I*, edited by Ferdinand Vanderhaeghen. Gent: C. Annoot-Braeckman, 1872.
- Valerius, Adriaen. *Nederlandsche gedenck-clanck*, edited by P.J. Meertens, N.B. Tenhaeff and A. Komter-Kuipers. Amsterdam: Wereldbibliotheek, 1942, first published in 1626.
- ‘Verbael van’t ghene ter vergaderinghe der Heeren Staten Generael is ghepasseert van 1594 tot 1599’, in: J.J. Dodt van Flensburg, ‘Iets over het geschiedkundig werk van Emanuel van Meteren’, *Tijdschrift voor Geschiedenis, Oudheden en Statistiek van Utrecht* 8 (1842).
- Vercondinge van het Bestandt / tusschen Sijne Majesteyt / ende hunne Doorluchtichste Hoocheden ter eenre / ende de Staten Generael vande Vereenichde Nederlanden ter andere zijden. Ghedaen voor den stadt-huyse der Stadt van Antwerpen, den 4 April, Anno 1609*. Antwerp: Abraham Verhoeven, 1609.
- Verduyn, Adam Thomasz. *Oprecht historisch verhael, van't geen voorgevallen is in Bodegraven en Swammerdam, door't invallen en doorbreken der Franssen*. Amsterdam: Jan Rieuwertsz, 1673.
- Vergil. *Aeneid*, translated by Theodore C. Williams. Boston: Houghton Mifflin, 1910.
- [Verheiden, Willem]. *Oratie, of vvtspreecke van het recht der Nederlandsche oorloge tegen Philippum coning van Spaengien*. Amsterdam: Michiel Colijn, 1608.
- Verhenne, Nele, ed. ‘Rerum belgicarum politica consideratio’ (Ghent, 1994). The thesis is also accessible online at http://lib.ugent.be/fulltxt/RUG01/000/891/236/RUG01-000891236_2011_0001_AC.pdf [accessed 13 May 2013].
- Verhooren van Johan van Oldenbarnevelt*, edited by Matthijs Siegenbeek. Utrecht: Keming en Zoon, 1850.
- Verklaringe van het spel, verbeeldende door gedenk-penningen de geheele historie der Vereenigde Neederlanden, en in het korte al het geen aanmerkelijk in dezelve is voorgevallen, sedert ... 1555 ... tot op ... 1713*. Den Haag: Mattheus Gaillard, 1751.
- Verklaringe van treffelijcke konstighe wercken [...]. Alles in den Ouden Dool-hof, tot Amsterdam*. Amsterdam: Crispijn vander Pas, c. 1645.
- Verklaringen vande hooghe ende mog. heeren Staten Generael [...] aende Nederlandsche provincien ende steden, staende onder het ghebiedt vanden koningh van Spagnien, vanden 22. mey ende elffden septembris, 1632*. The Hague: s.n., 1632.

Verstegan, Richard. *De gazette van niewwe-maren, van de gheheele vvereldt. Ghemenght met oude waerheden. Hierby is oock ghevoegt eene wederlegginghe van eenighe onbequame Nederlandsche spreuckwoorden.* Antwerpen: Verdussen, Hieronymus, 1618.

---. *De spiegel der Nederlandsche elenden.* Mechelen: Hendrick Jaye, 1621.

---. *Theatre des Cruautez des Heretiques de nostre temps.* Antwerp: Adrien Hubert, 1588.

---. *Theatrum crudelitatum haereticorum nostri temporis.* Antwerp: Adriaen Huybrechts, 1587.

Vier-hondert-jarighen zeghen-prael naer den gheluckighen slagh van Woeringhen door Joannes, van dien naem eersten Hertogh van Brabandt, met bynaem den overwinner, den 30. mey in 't jaer ons Heeren MDDLXXXVIII wordt verthoont door de Schole-jongheydt van de P. der Societeyt Iesu... Brussels: Pierre Cleyn, 1688.

Viverius, Jacobus. *Den spiegel van de Spaensche tyrannie: waer by ghevoeght is eene vreughdighe vieringhe over het veroveren van de stede Rijn-berck.* Amsterdam: Herman de Buck, 1601.

Voet van Oudheusden, A.W.K. *Historische beschryvinge van Culemborg. Behelzende een naemlyst der heeren van Bosichem, benevens der heeren en graeven van Culemborg ... derzelver huwelyken, nakoomelingen ... Mitsgaders een beschryvinge van de stad Culemborg, derzelver regeeringwyze, gebouwen ... handvesten, privilegien en voorrechten, enz..* Utrecht: J.H. Vonk van Lynden, 1753.

Vranck, François. *Corte Verthooninge van het Recht by den Ridderschap, Edelen, ende Steden van Hollandt ende Westvrieslant van allen ouden tyden in den voorschreven Lande gebruyckt.* Rotterdam: Matthijs Bastiaensz, 1587.

---. *Wederlegginghe, van een seker boecxken, uyt ghegheven by Franchois Verhaer, ghenaemt Onpartijdighe verclaringhe der oorsaken vande Nederlantsche oorloghe.* Breda: S. Wylicx, 1618.

Vrede traenen, dat zijn: naakt-vertoonde clachten over de blindelingse verachte Vreede, met bewijs vande schaede by alle Oorloghen in Nederlandt gheleden. s.l.: s.n., 1635.

Waerachtich ende cort verhael van het gene vertoont is gheweest van de jonckheyt [...] der

societeit Jesu van het Engels colesie [...] vierende het honderste [!] iaer, vande verlossinghe der stad Antwerpen. Gehouden op den 27. augusti 1685. Antwerp: Gielis Verhulst, 1685.

Waerachtich verhael van den Oplloop, twist ende tweedracht gheschiedt tot Amsterdam in Hollant, hoe datse daer nv tegen malcanderen opstaen, de oude Geusen teghen de nieuwe Geusen, ende hebben malcanderen verjaecht, de Caluinisten teghen de Armenianen [sic], gheschiet den xix. Februarij 1617. Antwerpen: Abraham Verhoeven, 1617.

Wagenaar, Jan. *Beknopte historie van't vaderland, van de vroegste tyden af tot aan het jaar 1767.* Harlingen: Volkert van der Plaats, 1776. 2 vols.

Warachtich verhael van de ceremonien gheschiet in Engelandt in't installeren van zijne princelijcke excellentie, nevens sijne hoocheyt den cheurfurst Paltz in de coninghlijcke ordre van den Cousebant. The Hague: Hillebrandt Jacobsz van Wouw, 1613.

Warachtich verhael vant overleveren der stadt van Hulst in Vlaenderen, aen ... Albertus van Oostenrijcke, Gouverneur generael vande Nederlanden. Gheschiet den XX. dach augusti. 1596. Antwerp: Ian van Ghelen, 1596.

Weber, Johann Adam. *Hundert Quellen der von allerhand Materien handlenden Unterredungs-Kunst: darinnen so wol nützlich-curiose, als nachdenckliche u. zu d. Lesers sonderbarer Belustigung gereichende Exempel enthalten.* Nuremberg: Michael und Johann Friderich Endtern, 1676.

Wederlegginge vande valsche verkeerde rekeninge en calculatie, onlangs in druck uytgekomen, aengaende de pretense-onkosten die gedaen souden wesen by Willem de I., s.l.:s.n.,1655. Knuttel 7662.

Westen, Wynant van. *Nassausche vrevgden-sangh, over de [...] veroveringhe der machtighe stadt Maestricht.* Nijmegen: s.n., 1632.

Wignacourt, Maximilian de. *Discovrs svr l'estat des Pays Bas. Auquel sont deduits les causes de ses troubles, & calamitez, & leurs remedes.* Arras: Guillaume de Riviere, 1593.

William of Orange. *Apologia illvstrissimi principis Willelmi [...] ad proscriptionem ab Hispaniarum rege in eum promulgatam.* Leiden: Charles Silvius 1581.

---. *Apologie ov defense de tresillustre prince Guillaume [...] contre le ban & edict publié par le roi d'Espagne.* Leiden: Charles Silvius, 1581.

---. *Apologie, ofte verantwoordinghe des doerluchtighen ende hooghgeborenen vorsts ende heeren, heeren Wilhelms [...] teghen den ban [...] ghepubliceert by den coningh van Spaegnien*. Leiden: Charles Silvius, 1581.

---. *The apologie or defence, of [...] prince William [...] prince of Orange [...] against the proclamation [...] by the king of Spaine*. Delft: s.n., 1581.

---. *Verklaringe ende wtschrift des ... heer Willem, prince van Oranien ec., ende zijner excellentien nootsakelicken defensie teghen den duca de Alba, ende zijne grouwelijcke tyrannye*. s.l.: s.n., 1568.

Witt, Johan de. *Deductie, ofte declaratie van de Staten van Hollandt ende West-Vrieslandt [...] tot justificatie van't verleenen van seeckere acte van seclusie, raeckende 't employ vanden heere prince van Oraise [...] op den vierden mey 1654 ghepasseert*. The Hague: Hillebrandt Jacobsz van Wouw, 1654.

Ydens, Estienne. *Histoire dv S. sacrement de miracle*. Brussels: Rutgeert Velpius, 1605.

Yetzweirtius, Jac. *Aldenardies Sive de Subdola Ac Futiva Ghandavi: apud Ioannem Lapidanum*, 1573.

Zeeuwze ratel, geroert tusschen dry persoonen, een Hollander, Zeeuuv en Hagenaar, over het uitsluiten en deporteren van een stadhouder en generaal. Middelburg: Philippus van Esch, 1654. Knuttel 7564.

Zegenprael der onwinbare kercke [...] op de dry-hondert-jarige feeste van het H. sacrament van miraeckel, by de [...] augustynen binnen [...] Loven. Leuven: Adriaen de Witte, 1674.

II. SECONDARY LITERATURE

- 1600: *Slag bij Nieuwpoort, catalogus*. Nieuwpoort: stadsbestuur Nieuwpoort, 2000.
- Aa, A.J. van der. *Biographisch Woordenboek der Nederlanden, bevattende levensbeschrijvingen van soodanige personen, die sich op eenigerlei wijze in ons Vaderland hebben vermaard gemaakt III*. Haarlem: J.J. van Brederode, 1858.
- Aarts, C.J. and M.C. van Etten, eds. *Nooit heb ik wat ons werd ontnomen zo bitter, bitter liefgehad: verzetspoëzie en geuzenliederen uit de jaren 1933-1945*. Amsterdam: Ooievaar Pockethouse, 1995.
- Algra, A. en H. Algra. *Dispereert niet. Twintig eeuwen historie van de Nederlanden 2*. Franeker: T. Wever, 1978.
- Anderson, Benedict. *Imagined Communities: Reflections on the Origin and Spread of Nationalism*. London: Verso, 2006, first published 1983.
- Andriessen, J. *De Jezuïeten en het samenhorigheidsbesef der Nederlanden, 1585-1648*. Antwerpen: De Nederlandsche Boekhandel, 1957.
- Arblaster, Paul. *Antwerp & the World: Richard Verstegan and the International Culture of Catholic Reformation*. Leuven: Leuven University Press, 2004.
- Arendt, Hannah. *De banaliteit van het kwaad: een reportage*. Amsterdam: Moussault, 1969.
- Arnade, Peter. 'The City Defeated and Defended: Civism as Political Identity in the Habsburg-Burgundian Netherlands'. In: Robert Stein and Judith Pollmann, eds. *Networks Regions and Nations: Shaping Identities in the Low Countries*. Leiden: Brill, 2010: pp. 195-216.
- . *Beggars, Iconoclasts, and Civic Patriots: The Political Culture of the Dutch Revolt*. Ithaca, NY: Cornell University Press, 2008)
- Asaert, Gustaaf. *1585: De val van Antwerpen en de uittocht van Vlamingen en Brabanders*. Tielt: Lannoo, 2004.
- Assmann, Aleida. 'Canon and Archive'. In: Astrid Erll and Ansgar Nünning, eds. *Cultural Memory Studies: An International and Interdisciplinary Handbook*. New York: Walter de Gruyter, 2008: pp. 97-107.
- . 'Re-framing memory. Between individual and collective forms of constructing the

- past'. In: Karin Tilmans, Frank van Vree and Jay Winter, eds. *Performing the Past: Memory, History, and Identity in Modern Europe*. Amsterdam: Amsterdam University Press, 2010: pp. 35-50.
- Bachrach, A.G.H. *De wereld van Willem III & Mary*. Amsterdam: De Bataafsche Leeuw, 1989.
- Backus, Irena. *Historical Method and Confessional Identity in the Era of the Reformation (1378-1615)*. Leiden: Brill, 2003.
- Bank, Jan. *Oorlogsverleden in Nederland*. Baarn: Ambo, 1983.
- Bastiaanse, R. and Hans Bots. *Glorieuze revolutie: de wereld van Willem & Mary: een korte biografische schets en een beeld van de tijd / Glorious revolution: the world of William & Mary: A biographical sketch and a picture of their age*. The Hague: SDU, 1988.
- Bax, J. *Prins Maurits in de volksmeening der 16e en 17e eeuw*. Amsterdam: H.J. Paris, 1940.
- Bayle, Peter. 'Puteanus (Erycius)'. In: Peter Bayle, ed. *The Dictionary Historical and Critical of Mr. Peter Bayle. The Second Edition*. London: printed for D. Midwinter et al., 1737.
- Bayly, C.A. *The Birth of the Modern World, 1780-1914*. Oxford: Blackwell, 2004.
- Beaufort, R.F.P. de. *Het Mausoleum der Oranje's te Delft*. Delft: Waltman Jr., 1931.
- Beaune, Colette. *Naissance de la nation France*. Paris: Gallimard, 1985.
- Bell, David. 'Recent Works on Early Modern French National Identity'. *The Journal of Modern History* 68:1 (1996): pp. 84-113.
- Benedict, Philip, Lawrence M. Bryant and Kristen B. Neuschel. 'Graphic History: What Readers Knew and Were Taught in the Quarante Tableaux of Perrisin and Tortorel'. *French Historical Studies* 2 (2005): pp. 175-229.
- Benedict, Philip. *Graphic History: the Wars, Massacres and Troubles of Tortorel and Perrissin*. Genève: Droz, 2007.
- Bergen-Pantens, Christiane Van den. 'Biografie van Anthonio de Succa'. In: *Memoriën van Anthonio de Succa, Band I: Inleidingen, Catalogus*. Edited by Michelle Comblen-Sonkes and Christiane Van den Bergen-Pantens. Brussel: KBR, 1977: pp. 1-14.
- Berger, Stefan, Mark Donovan and Kevin Passmore. 'Apologias for the Nation-State in Western Europe since 1800'. In: Stefan Berger et al., eds. *Writing National Histories: Western Europe since 1800*. London: Routledge, 1999: pp. 3-14.

- Blanchard, Pascal and Isabelle Veyrat-Masson, eds. *Les guerres de mémoires. La France et son histoire*. Paris: La Découverte, 2010.
- Bloch, Marc. 'A Contribution Towards a Comparative History of European Societies'. In: Marc Bloch, *Land and Work in Mediaeval Europe*. London: Routledge and Kegan Paul, 1967: pp. 44-81.
- Bloemendal, Jan. 'De dramatische moord op de Vader des Vaderlands. De verhouding tussen vier typen toneel in de vroegmoderne Nederlanden'. *De Zeventiende Eeuw* 23 (2007): pp. 99-117.
- . 'Willem van Oranje: een Hercules op Leidse planken'. *De Zeventiende Eeuw* 10 (1994): pp. 159-164.
- Boer, M.G. de. 'Het verraad van Hendrik van den Bergh en de veldtocht langs de Maas'. *Tijdschrift voor Geschiedenis* 13 (1898): pp. 17-34, 88-100, 145-152.
- . *Die Friedensunterhandlungen zwischen Spanien und die Niederlanden in den Jahren 1632 und 1633*. Groningen: Noordhoff, 1898.
- Bolter, Jay David and Richard Grusin. *Remediation: Understanding New Media*. Cambridge, MA: MIT Press, 1999.
- Booy, E.P. de. *De weldaet der scholen. Het plattelandsonderwijs in de provincie Utrecht van 1580 tot het begin der negentiende eeuw*. Utrecht: s.n., 1977.
- Bragt, Ria van. *De Blijde Inkomst van de hertogen van Brabant Johanna en Wenceslas (3 januari). Een inleidende studie en tekstuitgave*. Louvain: E. Nauwelaerts, 1956.
- Breen, J.C. 'Gereformeerde populaire historiographie in de zeventiende en achttiende eeuw', *Tijdschrift voor Geschiedenis* 37 (1922): pp. 254-273, 372-382.
- Breuilly, John. *Nationalism and the State*. New York: St. Martin's Press, 1982.
- Briels, J. *De Zuid-Nederlandse immigratie, 1572-1630*. Haarlem: Fibula-Van Dishoeck, 1978.
- Broomhall, Susan and Jacqueline Van Gent. 'Introduction'. In: Susan Broomhall and Jacqueline Van Gent, eds. *Governing Masculinities in the Early Modern Period: Regulating Selves and Others*. Farnham: Ashgate, 2011: pp. 1-22.
- Brubaker, Rogers and Frederick Cooper. 'Beyond "Identity"'. *Theory and Society* 29 (2000): pp. 1-47.
- Bruin, Guido de. 'Political Pamphleteering and Public Opinion'. In: Femke Deen et al., eds. *Pamphlets and Politics in the Dutch Republic*. Leiden: Brill, 2011: pp. 63-95.
- Bruin, Martine de. 'Bevroren boekjes: een Geuzenliedboek van 1577-1578 en andere

- vondsten'. In: Frank Willaert, ed. *Veelderhande liedekens. Studies over het Nederlandse lied tot 1600*. Leuven: Peeters, 1997: pp. 74-102.
- . 'Geuzen en anti-Geuzenliederen'. In: Louis Peter Grijp, ed. *Een muziekgeschiedenis der Nederlanden*. Amsterdam: Amsterdam University Press, 2001: pp. 174-180
- Brummel, L. 'Emanuel van Meteren als historicus'. In: P.A.M. Geurts and A.E.M. Janssen, eds. *Geschiedschrijving in Nederland. Studies over de historiografie van de Nieuwe Tijd. Deel 1: Geschiedschrijvers*. The Hague: Martinus Nijhoff, 1981: pp. 1-18.
- . *Twee ballingen 's lands tijdens onze opstand tegen Spanje. Hugo Blotius (1534-1608) en Emanuel van Meteren (1535-1612)*. The Hague: Martinus Nijhoff, 1972.
- Buijnsters, P.J. and Leontine Buijnsters-Smet, eds. *Papertoys: Speelprenten en papieren speelgoed in Nederland (1640-1920)*. Zwolle: Waanders, 2005.
- Buitendijk, W.J.C. *Het calvinisme in de spiegel van de Zuidnederlandse literatuur der Contra-Reformatie*. Groningen: J.B. Wolters, 1942.
- Burke, Peter. 'History as Social Memory'. In: Thomas Butler, ed., *Memory: History, Culture and the Mind*. Oxford: Basil Blackwell, 1989: pp. 97-113.
- Bussers, Helena. 'La famille de Bournonville et l'église des carmes déchaussés à Bruxelles'. *Bulletin: Musées Royaux des Beaux-Arts de Belgique* 43-44 (1994-1995).
- Campbell, Lorne. 'The Tomb of Joanna, Duchess of Brabant'. *Renaissance Studies* 2:2 (1988): pp. 163-172.
- Cilleßen, Wolfgang. 'Der Spiegel der jeugd. Ein Kinderbuch als Medium der Geschichtserinnerung in den Niederlanden (1614-1813)'. In: H. Peterse, ed. *Süß scheint der krieg den Unerfahrenen. Das Bild vom Krieg und die Utopie des Friedens in der Frühen Neuzeit*. Göttingen: V&R Unipress, 2004: pp. 51-134.
- Connerton, Paul. *How Societies Remember*. Cambridge: Cambridge University Press, 2007, first published 1989.
- Constant, Iris. *Kruisbeeld tegen kromzwaard. De neerslag van de zeeslag van Lepanto in de Italiaanse kunst ten tijde van de Contrareformatie*. Rotterdam: s.n., 2005.
- Coppens, Herman. 'Het overheidsbeleid'. In: Paul Janssens, ed. *België in de 17de eeuw*. Gent: Snoeck, 2006.
- Coreth, Anna. *Pietas Austriaca: Österreichische Frömmigkeit im Barock*. München: R. Oldenbourg Verlag, 1982.

- Cressy, David. 'National Memory in Early Modern England'. In: John R. Gillis, ed. *Commemorations: The Politics of National Identity*. Princeton, NJ: Princeton University Press, 1994: pp. 61-73.
- . *Bonfires and Bells: National Memory and the Protestant Calendar in Elizabethan and Stuart England*. London: Weidenfeld and Nicholson, 1989.
- De Rycker, Lodewijk. 'Eene Schilderij van 't Gentsch Museum'. *Jaarboek van het Willems-fonds voor 1871*. Ghent: W. Rogghé, 1871: pp. 109-121.
- Degryse, Karel. 'De Antwerpse nazomer'. In: Paul Janssens, ed. *België in de 17de eeuw*. Gent: Snoeck, 2006.
- Delfosse, Annick. *La "Protectrice du País-Bas". Stratégies politiques et figures de la Vierge dans les Pays-Bas espagnols*. Turnhout: Brepols, 2009.
- Delmarcel, Guy. *Het Vlaamse wandtapijt van de 15de tot de 18de eeuw*. Tiel: Lannoo, 1999.
- Dequeker, Luc. *Het Sacrament van Mirakel. Jodenhaat in de Middeleeuwen*. Leuven: Davidsfonds, 2000.
- Dessing, René W. Chr. *Koning-stadhouder Willem III, triomfator: de triomfale intocht in Den Haag in 1691*. The Hague: Haags Historisch Museum, 1988.
- Deursen, A.Th. van. *Bavianen en Slijkgeuzen. Kerk en kerkvolk ten tijde van Maurits en Oldebarnevelt*. Franeker: Van Wijnen, 1998.
- . *Mensen van klein vermogen. Het kopergeld van de Gouden Eeuw*. Amsterdam: Ooievaar, 1996.
- Dewulf, Jeroen. *Spirit of Resistance: Dutch Clandestine Literature During the Nazi Occupation*. Rochester, NY: Camden House, 2010.
- Dhondt, Pieter and Christophe Verbruggen. 'Academic Culture of Remembrance. The Combination of University History, Jubilees and Academic Heritage'. *Studium. Tijdschrift voor Wetenschaps- en Universiteitsgeschiedenis* 5:3 (2012): pp. 137-141.
- Dierickx, M. *De oprichting der nieuwe bisdommen in de Nederlanden onder Filips II, 1559-1570*. Antwerpen: Standaard-boekhandel, (1950), pp. 23-24.
- Dingemans, Clazina. *Rap van tong, scherp van pen. Literaire discussiecultuur in Nederlandse praatjespamfletten (circa 1600-1750)*. Hilversum: Verloren, 2008.
- Duerloo, Luc and Marc Wingens. *Scherpenheuvel: het Jeruzalem van de Lage Landen*. Leuven: Davidsfonds, 2002.

- , ed. *Wapenboek van de Belgische adel*. Brussel: Gemeentekrediet, 1992-1994.
- . 'Het blazoen ontsmet. Adellijke heraldiek als toe-eigening van eer en deugd, 1550-1750'. *BMGN* 123 (2008): pp. 633-654.
- . 'Pietas Albertina. Dynastieke vroomheid en herbouw van het vorstelijk gezag'. *BMGN* 112 (1997): pp. 1-18.
- . *Dynasty and Piety: Archduke Albert (1598-1621) and Habsburg Political Culture in an Age of Religious Wars*. Farnham: Ashgate, 2012.
- Duindam, Jeroen. *Vergelijking als maatstaf: heerschappij in de vroegmoderne wereld*. Leiden: s.n., 2011.
- Duke, Alastair. 'In Defence of the Common Fatherland: Patriotism and Liberty in the Low Countries, 1555-1576'. In: Robert Stein and Judith Pollmann, eds. *Networks, Regions and Nations: Shaping Identities in the Low Countries, 1300-1650*. Leiden: Brill, 2010: pp. 217-240.
- . 'Loyalty and Treason in the Revolt of the Netherlands'. *Transactions of the Royal Historical Society* 32 (1982): pp. 113-135.
- . 'The Elusive Netherlands: the Question of National Identity in the Early Modern Low Countries on the Eve of the Revolt'. *BMGN* 119:1 (2004): pp. 10-38.
- . 'The Face of Popular Religious Dissent in the Low Countries, 1520-30', *The Journal of Ecclesiastical History* 26 (1975), pp. 41-67.
- . *Reformation and Revolt in the Low Countries*. London: Hambledon Press, 1990.
- Dunthorne, Hugh. 'Dramatizing the Dutch Revolt. Romantic History and its Sixteenth-Century Antecedents'. In: Judith Pollmann and Andrew Spicer, eds. *Public Opinion and Changing Identities in the Low Countries: Essays in Honour of Alastair Duke*. Leiden: Brill, 2007): pp. 11-31.
- Ebben, Maurits. 'De Staten-Generaal. Twee eeuwen te gast bij de Staten van Holland (1593-1795)'. In: Henk te Velde and Diederik Smit, eds. *Van Torentje tot Trêvezaal. De geschiedenis van de noordzijde van het Binnenhof*. The Hague: De Nieuwe Haagsche, 2011: pp. 45-71.
- Eekhout, Marianne. 'Material Memories of the Dutch Revolt: The Urban Memory Landscape in the Low Countries, 1566-1700'. Unpublished PhD dissertation (Leiden University, 2014).
- Elias. H.J. *Kerk en Staat in de Zuidelijke Nederlanden onder de regering der aartshertogen Albrecht en Isabella (1598-1621)*. Antwerpen: De Sikkel, 1931.

- Elliott, J.H. 'A Europe of Composite Monarchies', *Past and Present* 137 (1992), pp. 48-71.
- . *The Count-Duke of Olivares: The Statesman in an Age of Decline*. New Haven: Yale University Press, 1986.
- . *National and Comparative History*. Oxford: Clarendon Press, 1991.
- Enno van Gelder, H.A. 'Een historische vergelijking. De Nederlandse Opstand en de Franse godsdienstoorlogen', *Verslag van de algemeene vergadering der leden van het Historisch Genootschap*. Utrecht: Kemink en Zoon, 1930: pp. 21-42.
- . *Revolutionnaire Reformatie. De vestiging van de Gereformeerde Kerk in de Nederlandse gewesten, gedurende de eerste jaren van de Opstand tegen Filips II, 1575-1585*. Amsterdam: P.N. van Kampen, 1943.
- Erl, Astrid. 'Cultural Memory Studies: An Introduction'. In: Erl and Nünning, eds. *Cultural Memory Studies: An International and Interdisciplinary Handbook*. New York: Walter de Gruyter, 2008: p. 1-11.
- . 'Remembering across Time, Space, and Cultures: Premediation, Remediation and the "Indian Mutiny"'. In: Astrid Erl and Ann Rigney, eds. *Mediation, Remediation, and the Dynamics of Cultural Memory*. Berlin: De Gruyter, 2009: pp. 109-138.
- . *Memory in Culture*. Basingstoke: Palgrave, 2011.
- Essen, L. van der. 'De historische gebondenheid der Nederlanden'. *Nederlandsche Historiebladen* 1 (1938): pp. 153-189.
- . 'L'unité Historique des Pays-Bas', in: L. van der Essen and G.J. Hoogewerff, eds. *Le sentiment national dans les Pays-Bas*. Brussels: Éditions Universitaires, 1944).
- Evenhuis, R.B. 'Telle, Reinier'. In: D. Nauta et al., eds. *Biografisch lexicon voor de geschiedenis van het Nederlandse Protestantisme*. Kampen: J.H. Kok, 1978.
- Fagel, Raymond. 'A Broken Portrait of the Emperor: Charles V in Holland and Belgium 1558-2000'. In: C. Scott Dixon en Martina Fuchs, eds. *The Histories of Charles V. Nationale Perspektiven von Persönlichkeit und Herrschaft*. Münster: Aschendorff, 2005: pp. 63-89.
- Fentress, James and Chris Wickham. *Social Memory*. Oxford: Blackwell, 1992.
- Finot, Jules. 'Les subventions accordées aux Litterateurs, au Savants et aux Artistes par les Gouverneurs des Pays-Bas au XVIIe siècle relevées dans les comptes de la recette générale des finances'. *Annales du Comité Flamand de France* 19 (1891): pp. 171-239.
- Forster, Marc R. *Catholic Revival in the Age of the Baroque: Religious Identity in*

- Southwest Germany, 1550-1750*. Cambridge: Cambridge University Press, 2001.
- Frijhoff, Willem and Marijke Spies. *1650. Bevochten eendracht*. Den Haag: Sdu Uitgevers, 1999.
- Frijhoff, Willem and Marijke Spies. *1650: Hard-Won Unity*. Assen: Van Gorcum, 2004.
- Frijhoff, Willem. 'Identiteit en identiteitsbesef. De historicus en de spanning tussen verbeelding, benoeming en herkenning'. *BMGN* 107:4 (1992): pp. 614-634.
- . 'Hoe Noord en Zuid van godsdienst verwisselden. Katholiek en protestant', in: Jo Tollebeek and Henk te Velde, eds. *Het geheugen van de Lage Landen*. Rekkem: Ons Erfdeel, 2009): pp. 120-129.
- Fruin, Robert. *De oorlog van 1672*. Groningen: Wolters-Noordhoff, 1992.
- . *Geschiedenis der staatsinstellingen in Nederland tot den val der Republiek*. Den Haag: Martinus Nijhoff, 1980.
- . *Tien jaren uit den Tachtigjarigen Oorlog*. The Hague: Martinus Nijhoff, 1899, first published in 1861.
- Fullbrook, Mary. *German National Identity after the Holocaust*. Cambridge: Polity Press, 1999.
- Gautier, Frédéric. *Le Nouveau Conducteur dans Bruxelles et ses Environs*. Brussels: C.J. de Mat and H. Remy, 1827.
- Geesink, W. *Calvinisten in Holland*. Rotterdam: J.H. Dunk, 1887.
- Gelderen, Martin van. *The Political Thought of the Dutch Revolt, 1555-1590*. Cambridge: Cambridge University Press, 1992.
- Gellner, Ernest. *Nations and Nationalism*. Oxford: Blackwell, 1983.
- Gennip, Joep van. 'Cornelius Hazart S.J., *Kerkelycke historie* (1669)'. In: Paul Beghyn et al., eds. *Jesuit Books in the Low Countries 1540-1773*. Leuven: Peeters, 2009: pp. 183-186.
- Geyl, Pieter. 'Het stadhouderschap in de partijliteratuur onder De Witt'. In: Pieter Geyl, ed. *Pennestrijd over Staat en Historie*. Groningen: Wolters-Noordhoff, 1971: pp. 3-71.
- Geyl, Pieter. *De groot-Nederlandsche gedachte. Historische en politieke beschouwingen*. Haarlem: Tjeenk Willink, 1925.
- Geyl, Pieter. *Oranje en Stuart*. Utrecht: A. Oosthoek, 1939.
- Gijsberti Hodenpijl, C. 'De oprichting van het mausoleum der Oranjes'. *Elsevier* 10 (1900): pp. 152-168.
- Gordon, Bruce, ed. *Protestant Identity and History in Sixteenth-Century Europe*. Farnham:

Ashgate, 1996.

Grijp, Louis Peter. 'Van geuzenlied tot Gedenck-clanck: eerste deel: het geuzenliedboek in de Gouden Eeuw'. *Zeventiende Eeuw* 10:1 (1994): pp. 118-130.

Groenveld, Simon and H. Leeuwenberg. *De bruid in de schuit. De consolidatie van de Republiek 1609-1650*. Zutphen: De Walburg Pers, 1985.

Groenveld, Simon et al., eds. *De kogel door de kerk? De opstand in de Nederlanden en de rol van de Unie van Utrecht, 1559-1609*. Zutphen: De Walburg Pers, 1979.

Groenveld, Simon et al., eds. *De Tachtigjarige Oorlog: opstand en consolidatie in de Nederlanden (ca. 1560-1650)*. Zutphen: Walburg Pers, 2008.

Groenveld, Simon, J.J.H. Dekker and Th.R.M. Willemse. *Wezen en boefjes. Zes eeuwen zorg in wees- en kinderhuizen*. Hilversum: Verloren, 1997.

Groenveld, Simon. 'Beeldvorming en realiteit. Geschiedschrijving en achtergronden van de Nederlandse Opstand tegen Filips II'. In: P.A.M. Geurts and A.E.M. Janssen, eds. *Geschiedschrijving in Nederland. Deel II: Geschiedbeoefening*. The Hague: Martinus Nijhoff, 1981: pp. 55-84.

---. 'De man met de loden schoenen'. In: Kees Zandvliet, ed. *Maurits, Prins van Oranje*. Zwolle: Waanders, 2000: pp. 13-35.

---. 'Natie en nationaal gevoel in de zestiende-eeuwse Nederlanden'. *Nederlands Archievenblad* 84 (1980): pp. 372-387.

---. *Het Twaalfjarig Bestand, 1609-1621. De jongelingsjaren van de Republiek der Verenigde Nederlanden*. The Hague: Thieme, 2009.

---. *Unie – Bestand – Vrede. Drie fundamentele wetten van de Republiek der Verenigde Nederlanden*. Hilversum: Verloren, 2009.

Groot, Frans. 'De strijd rond Alva's bril. Papen en geuzen bij de herdenking van de inname van Den Briel, 1572-1872'. *BMGN* 110 (1995): pp. 161-181.

Grusin, Richard. 'Premediation', *Criticism* 46:1 (2004): pp. 17-39.

Gunn, Steven, David Grummitt and Hans Cools. *War, State and Society in England and the Netherlands, 144-1559*. Oxford: Oxford University Press.

'Van der Haer ou Haraeus, Florent', in: *Messenger des sciences historiques ou archives des arts et de la bibliographie* 31 (1863).

Haitsma Mulier, E.O.G. en G.A.C. van der Lem, eds. *Repertorium van geschiedschrijvers in Nederland 1500-1800*. The Hague: Nederlands Historisch Genootschap, 1990.

Haks, Donald. *Vaderland en vrede 1672-1713. Publiciteit over de Nederlandse Republiek*

- in oorlog*. Hilversum: Verloren, 2013.
- Halbertsma, Marlite. 'De Brielsche Feesten van 1872: 'Grooter feest is er nooit geweest''. *De Negentiende Eeuw* 26:1 (2002): pp. 61-80.
- Halbwachs, Maurice. *Les cadres sociaux de la mémoire*. Paris: Presses Universitaires de France, 1925.
- . *On Collective Memory*, edited and translated by Lewis A. Coser. Chicago: The University of Chicago Press, 1992.
- Harline, Craig and Eddy Put. *A Bishop's Tale: Mathias Hovius Among his Flock in Seventeenth-Century Flanders*. New Haven, CT: Yale University Press, 2000.
- Harline, Craig E. *Pamphlets, Printing, and Political Culture in the Early Dutch Republic*. Dordrecht: Martinus Nijhoff, 1987.
- Heesakkers, Chris L. and Wilma M.S. Reinders. *Genoeglijk bovenal zijn mij de Muzen. De Leidse neolatijnse dichter Janus Dousa (1545-1604)*. Leiden: Dimensie, 1993
- Hellman, C. Doris. *The Comet of 1577: Its Place in the History of Astronomy*. New York: AMS Press, 1971.
- Henrard, Paul. *Marie de Médicis dans les Pays-bas*. Paris: Baudry, 1876.
- Herf, Jeffrey. 'Politics and Memory in West and East Germany since 1961 and in Unified Germany since 1990'. *Journal of Israel History* 23:1 (2004): pp. 40-64.
- Herf, Jeffrey. *Divided Memory: The Nazi Past in the Two Germanys*. Cambridge, Mass.: Harvard University Press, 1997.
- Herzberg, Abel. *Eichmann in Jeruzalem*. Den Haag: Bakker, 1962.
- Heyning, Katie and Valentijn Byvanck, *De tapijten van Zeeland*. Middelburg: Zeeuws Museum, 2007.
- Hirschi, Caspar. *The Origins of Nationalism: An Alternative History from Ancient Rome to Early Modern Germany*. Cambridge: Cambridge University Press, 2012.
- Hobsbawm, Eric. 'Introduction: Inventing Traditions'. In: Eric Hobsbawm and Terence Ranger, eds. *The Invention of Tradition*. Cambridge: Cambridge University Press, 2000: pp. 1-14.
- . 'Mass-Producing Traditions: Europe, 1870-1914'. In: Eric Hobsbawm and Terence Ranger, eds. *The Invention of Tradition*. Cambridge: Cambridge University Press, 2000: pp. 263-307.
- Hofstede de Groot, C.P. *Honderd jaar uit de geschiedenis der Hervorming in de Nederlanden (1518-1619)*. Leiden: A.W. Sijthoff, 1883.

- Honacker, Karin van. *Lokaal verzet en oproer in de 17de en 18de eeuw. Collectieve acties tegen het centraal gezag in Brussel, Antwerpen en Leuven*. Heulen: U.G.A., 1994.
- Hong, Seunghei Clara. 'Re-Collecting Fragments: Towards a Politics of Memory in Partition Literature'. Unpublished PhD dissertation (University of Michigan, 2009): <http://deepblue.lib.umich.edu/handle/2027.42/63639> (accessed 12 February 2013).
- Hoppenbrouwers, Peter. 'The Dynamics of National Identity in the later Middle Ages'. In: Robert Stein and Judith Pollmann, eds. *Networks, Regions and Nations: Shaping Identities in the Low Countries*. Leiden: Brill, 2010: pp. 19-42.
- Horst, Daniel. *De opstand in zwart-wit. Propagandaprenten uit de Nederlandse opstand (1566-1584)*. Zutphen: Walburg Pers, 2003.
- Hroch, Miroslav. *Social Preconditions of National Revival in Europe. A Comparative Analysis of the Social Composition of Patriotic Groups Among the Smaller European Nations*. New York: Columbia University Press, 1985.
- Huisman, Cornelis. *Neerlands Israël. Het natiebeseef der traditioneel-gereformeerden in de achttiende eeuw*. Dordrecht: J.P. van den Tol, 1983.
- Hymans, Louis. *Bruxelles à travers les âges I*. Brussels: Bruylant-Christophe, 1882.
- Israel, Jonathan I. 'A Conflict of Empires: Spain and the Netherlands 1618-1648', *Past and Present* 76:1 (1977): pp. 34-74.
- . 'De Franse opmars en de anti-Franse coalitie in de late 17de eeuw, 1668-1702'. In: Paul Janssens, ed. *België in de 17de eeuw*. Gent: Snoeck, 2006.
- . 'De Spaanse monarchie tussen hamer en aambeeld', In: Paul Janssens, ed. *België in de 17de eeuw*. Gent: Snoeck, 2006: pp. 33-39.
- . 'The Courts of the House of Orange, c. 1580-1795'. In: John Adamson, ed. *The Princely Courts of Europe: Ritual, Politics and Culture Under the Ancien Régime, 1500-1750*. London: Seven Dials, 2000: pp. 119-140.
- . *The Dutch Republic and the Hispanic World, 1606-1661*. Oxford: Clarendon Press, 1982.
- . *The Dutch Republic: Its Rise, Greatness, and Fall, 1477-1806*. Oxford: Clarendon Press, 1995.
- Jacob, Margaret C. and Wijnand W. Mijnhardt. 'Introduction'. In: Margaret C. Jacob and

- Wijnand W. Mijnhardt, eds. *The Dutch Republic in the Eighteenth Century: Decline, Enlightenment, and Revolution*. Ithaca, NY: Cornell University Press, 1992: pp. 1-15.
- Jacobs, Roel. *Een kleine geschiedenis van Brussel*. Tielt: Lannoo, 2006.
- Jansen, A.E.M. 'A 'Trias Historica' on the Revolt of the Netherlands: Emanuel van Meteren, Pieter Bor and Everhard van Reyd as Exponents of Contemporary Historiography'. In: A.C. Duke and C.A. Tamse, eds. *Clio's Mirror. Historiography in Britain and the Netherlands*. Zutphen: Walburg Pers, 1985: pp. 9-30.
- Janssen, Geert H. 'Dynastieke transfer in de Republiek. De politieke en religieuze betekenis van de stadhoudelijke begrafenisstoet'. *BMGN* 122:2 (2007): pp. 208-232.
- . 'Political Ambiguity and Confessional Diversity in the Funeral Processions of Stadholders in the Dutch Republic'. *Sixteenth Century Journal* 40:2 (2009): pp. 283-301.
- . *Princely Power in the Dutch Republic: Patronage and William Frederick of Nassau (1613-64)*. Manchester: Manchester University Press, 2008.
- Janssens, Paul. 'De landvoogdij van Isabella, 1621-1633'. In: *Algemene Geschiedenis der Nederlanden* 6. Haarlem: Fibula – Van Dishoek, 1977-1983.
- . 'L'échec des tentatives de soulèvement aux Pays-Bas sous Philippe IV (1621-1665)'. *Revue d'histoire diplomatique* 92 (1978): pp. 110-129.
- Jarausch, Konrad H. and Michael Geyer. *Shattered Past: Reconstructing German Histories*. Princeton: Princeton University Press, 2003.
- Jensen, Lotte and Lieke van Deinsen. 'Het theater van de herinnering. Vaderlands-historisch toneel in de achttiende eeuw'. *Spiegel der Letteren* 54:2 (2012): pp. 193-225.
- Juste, Theodore. *Conspiration de la noblesse belge contre l'Espagne en 1632*. Brussels: Aug. Decq, 1851.
- . *Les Pays-Bas sous Philippe II. Histoire de la Revolution du XVIIe siècle. Tome second (1565-1572)*. Brussels: Méline, Cans et Compagnie, 1855.
- Kampinga, Herman. *De opvattingen over onze oudere vaderlandsche geschiedenis bij de Hollandsche historici der XVIe en XVIIe eeuw*. Utrecht: Hes, 1980.
- Kaper, Ronnie. *Pamfletten over oorlog of vrede: reacties van tijdgenoten op de*

- vredesonderhandelingen van 1607-1609*. Amsterdam: Historisch Seminarium, 1980.
- Kaplan, Benjamin. *Divided by faith: religious conflict and the practice of toleration in early modern Europe*. Cambridge, MA: Belknap Press, 2007.
- Keblusek, Marika. 'Boeken aan het stadhouderlijk hof'. In: Marika Keblusek and Jori Zijlmans, eds. *Vorstelijk Vertoon: Aan het hof van Frederik Hendrik en Amalia*. Zwolle: Waanders, 1997: pp. 143-160.
- . *Boeken in de hofstad. Haagse boekcultuur in de gouden Eeuw*. Hilversum: Verloren, 1997.
- Kernkamp, G.W. *Prins Willem II, 1626-1650*. Rotterdam: Donker, 1977, first published 1943.
- Kinds, Karel. *Kroniek van de opstand in de Lage Landen, 1555-1609: actuele oorlogsverslaggeving uit de zestiende eeuw met 228 gravures van Frans Hogenberg* I. Rekem: ALNU, 1999.
- Kist, N.C., ed. *Neêrland's bededagen en biddagsbrieven. Eenige bijdrage ter opbouw der geschiedenis van staat en kerk in Nederland II*. Leiden: S. and J. Luchtmans, 1849.
- Klashorst, G. O. van de. "'Metten schijn van monarchie getempert". De verdediging van het stadhouderschap in de partijliteratuur, 1650-1686'. In: H.W. Blom and I.W. Wildenberg, eds. *Pieter de la Court in zijn tijd (1618-1685). Aspecten van een veelzijdig publicist*. Amsterdam: APA-Holland University Press, 1986: pp. 93-137.
- Knuttel, W.P.C. *Catalogus van de pamfletten-verzameling berustende in de Koninklijke Bibliotheek*. Utrecht: HES Publishers, 1978.
- Kolfin, Elmer. 'Past Imperfect. Political Ideals in the Unfinished Batavian Series for the Town Hall of Amsterdam'. In: Marianna van der Zwaag and Renske Cohen Tervaeert, eds. *Opstand als opdracht / The Batavian commissions*. Amsterdam: Stichting Koninklijk Paleis, 2011: pp. 11-21.
- Koll, Johannes. 'Belgien: Geschichtskultur und nationale Identität'. In: Monika Flacke, ed. *Mythen der Nationen. Ein europäisches Panorama*. Berlin: Koehler & Amelang, 1998: pp. 53-77.
- Konnert, Mark. *Early Modern Europe. The Age of Religious War, 1559-1715*. Toronto: Higher Education University of Toronto Press, 2008.
- Koopmans, Joop W. 'Spanish Tyranny and Bloody Placards: Historical Commonplace in

- the Struggle Between Dutch Patriots and Orangists around 1780?'. In: Joop W. Koopmans and N.H. Petersen, eds. *Commonplace Culture in Western Europe in the Early Modern Period III: Legitimation of Antiquity*. Leuven: Peeters, 2011: pp. 35-54.
- . *De Staten van Holland en de Opstand. De ontwikkeling van hun functies en organisatie in de periode 1544-1588*. The Hague: Stichting Hollandse Historische Reeks, 1990.
- Kootte, T. ed. *Rekkelijk of precies. Remonstranten en contraremonstranten ten tijde van Maurits en Oldenbarnevelt*. Utrecht: Rijksmuseum Het Catharijneconvent, 1994.
- Kossmann, E.H. and A.F. Mellink, eds. *Texts Concerning the Revolt of the Netherlands*. Cambridge: Cambridge University Press, 1974.
- Kuijpers, Erika et al., eds. *Memory Before Modernity. Practices of Memory in Early Modern Europe*. Leiden: Brill, 2013.
- Kuijpers, Erika. 'The Creation and Development of Social Memories of Traumatic Events. The Oudewater Massacre of 1575'. In: Michael Linden and Krzysztof Rutkowski, eds. *Hurting Memories: Remembering as a Pathogenic Process in Individuals and Societies*. London: Elsevier, 2013: pp. 191-201.
- Langenohl, Andreas. 'Memory in Post-Authoritarian Societies'. In: Astrid Erll and Ansgar Nünning, eds. *Cultural Memory Studies: An International and Interdisciplinary Handbook*. New York: Walter de Gruyter, 2008: pp. 163-172.
- Laurillard, Isaac. *Het devolutie-regt in het hertogdom Brabant*. Leiden: Hazenberg, 1855.
- Lebow, Richard Ned. 'The Memory of Politics in Postwar Europe'. In: Richard Ned Lebow, Wulf Kansteiner and Claudio Fogu, eds. *The Politics of Memory in Postwar Europe*. Durham, NC: Duke University Press, 2006: pp. 1-39.
- Leeb, I. Leonard. *The Ideological Origins of the Batavian Revolution*. The Hague: Martinus Nijhoff, 1973), pp. 98-148.
- Leendertz, P. 'Alva's bril'. *Tijdschrift voor Nederlandse Taal- en Letterkunde* 17 (1897): pp. 70-1.
- Leerssen, Joep. 'Inleiding. Jubilea in historisch perspectief'. *De Negentiende Eeuw* 26:1 (2002): pp. 2-5.
- . 'Novels and their readers, memories and their social frameworks', in: Karin Tilmans,

- Frank van Vree and Jay Winter, eds. *Performing the Past: Memory, History, and Identity in Modern Europe*. Amsterdam: Amsterdam University Press, 2010), pp. 235-256.
- Lem, Anton van der. *De opstand in de Nederlanden (1555-1609)*. Utrecht: Kosmos-Z&K Uitgevers, 1995.
- Lenarduzzi, Carolina. ‘De oude geusen teghen de nieuwe geusen’. De dynamiek van het oorlogsverleden ten tijde van het Twaalfjarig Bestand’. *Holland* 43:2 (2011): pp. 65-81.
- Lesaffer, Randall C.H. *Inleiding tot de Europese rechtsgeschiedenis*. Leuven: Leuven University Press, 2008), p. 191
- . ‘Defensive Warfare, Prevention and Hegemony. The Justifications for the Franco-Spanish War of 1635 (Part I)’. *Journal of the History of International Law* 8:1 (2006): pp. 91-123.
- . *Defensor pacis Hispanicae: de Kardinaal-Infant, de Zuidelijke Nederlanden en de Europese politiek van Spanje: van Nördlingen tot Breda (1634-1637)*. Heule: UGA, 1994.
- Levillain, Charles-Edouard. ‘The Intellectual Origins of the Anglo-Dutch Alliance’. Séminaire de recherché sur les îles Britanniques, XVIIe et XVIIIe siècles, 20 June 2011: <http://britaix17-18.univ-provence.fr/texte-seance5.php>, p. 4.
- Lorenz, Chris. ‘Unstuck in Time. Or: The Sudden Presence of the Past’. In: Karin Tilmans, Frank van Vree and Jay Winter, eds. *Performing the Past: Memory, History and Identity in Modern Europe*. Amsterdam: Amsterdam University Press, 2010: pp. 67-102.
- Louthan, Howard. *Converting Bohemia: Force and Persuasion in the Catholic Reformation*. New York: Cambridge University Press, 2009.
- Lox, Harlinda. *Van stropdragers en de pot van Olen. Verhalen over Keizer Karel*. Leuven: Davidsfonds/Literair, 1999.
- Luiten van Zanden, Jan and Tine De Moor. ‘Mensen en economie in de Gouden Eeuw’. *Leidschrift* 23:2 (2008): pp. 15-26.
- Maas, Coen. ‘The Lure of the Dark Ages: Writing the Middle Ages and Political Rhetoric in Humanist Historiography from the Low Countries’. Unpublished PhD dissertation (Leiden University, 2012).
- Machiels, Jerome. *Privilegie, censuur en indexen in de Zuidelijke Nederlanden tot aan het*

- begin van de 18e eeuw*. Brussels: Algemeen Rijksarchief, 1997.
- Malssen, P.J.W. van. *Louis XIV d'après les pamphlets répandus en Hollande*. Amsterdam: Paris, 1936.
- Mander, W. *Erycius Puteanus: humanist en geleerde (1574-1646)*. Venlo: Goltziusmuseum, 1974.
- Manzano Baena, Laura. *Conflicting Words: The Peace Treaty of Münster (1648) and the Political Culture of the Dutch Republic and the Spanish Monarchy*. Leuven: Leuven University Press, 2011.
- Marcowitz, R. and W. Paravicini, eds. *Vergeben und Vergessen? Vergangenheitsdiskurse nach Besatzung, Bürgerkrieg und Revolution / Pardonner et oublier? Les discours sur le passé après l'occupation, la guerre civile et la révolution*. München: R. Oldenbourg Verlag, 2009). Also online accessible: http://www.perspectivia.net/content/publikationen/phs/marcowitz-paravicini_vergeben (accessed 2 November 2013).
- Margolf, Diane C. 'Adjudicating Memory: Law and Religious Difference in Early Seventeenth-Century France'. *Sixteenth Century Journal* 27:2 (1996): pp. 399-418.
- Mazur, Peter and Abigail Shinn. 'Introduction: Conversion Narratives in the Early Modern World'. *Journal of Early Modern History* 17 (2013): pp. 427-436.
- McGrath, Elizabeth. 'An Allegory of the Netherlandish War by Hendrik de Clerck'. In: *Rubens and his World: Bijdragen – Etudes – Studies – Beiträge*. Antwerp: Het Gulden Cabinet, 1985: pp. 77-86.
- Medick, Hans and Pamela Selwyn. 'Historical Event and Contemporary Experience: the Capture and Destruction of Magdeburg in 1631'. *History Workshop Journal* 52 (2001): pp. 23-48.
- Meijer Drees, Marijke. 'De beeldvorming Nederland-Spanje voor en na de Vrede van Munster'. In: Hugo de Schepper, ed. *1648. De Vrede van Münster*. Hilversum: Verloren, 1997: pp. 163-171.
- Mielke, Ursula and Ger Luijten, eds. *The New Hollstein: Dutch and Flemish Engravings and Woodcuts, 1450-1700*. Oudekerk aan den IJssel: Sound & Vision, 2009.
- Monod, Paul Kléber. *The Power of Kings: Monarchy and Religion in Europe, 1589-1715*. New Haven, CT: Yale University Press, 1999.
- Mörke, Olaf. 'De hofcultuur van het huis Oranje-Nassau in de zeventiende eeuw'. In: Peter

- te Boekhorst, Peter Burke, Willem Frijhoff, eds. *Cultuur en maatschappij in Nederland, 1500-1850*. Meppel: Boom, 1992: pp. 39-77.
- . 'The Content, Form and Function of Swiss and Dutch Images of History'. In: André Holenstein, Thomas Maissen and Maarten Prak, eds. *The Republican Alternative: The Netherlands and Switzerland Compared*. Amsterdam: Amsterdam University Press, 2009: pp. 171-189.
- . 'The Orange Court as Centre of Political and Social Life During the Republic'. In: Marika Keblusek and Jori Zijlmans, eds. *Princely Display: The Court of Frederik Hendrik of Orange and Amalia van Solms*. Zwolle: Waanders, 1997: pp. 58-104.
- . *Willem van Oranje (1533-1584): Vorst en 'vader' van de Republiek*. Amsterdam: Atlas, 2010.
- Motley, John Lothrop. *The Rise of the Dutch Republic*. London: Routledge, 1882.
- Mout, M.E.H.N. 'Van arm vaderland tot eendrachtige republiek: De rol van politieke theorieën in de Nederlandse Opstand', *BMGN* 101 (1986): pp. 345-365.
- . 'Justus Lipsius Between War and Peace: His Public Letter on Spanish Foreign Policy and the Respective Merits of War, Peace or Truce (1595)'. In: Judith Pollmann and Andrew Spicer, eds. *Public Opinion and Changing Identities in the Early Modern Netherlands: Essays in Honour of Alastair Duke*. Leiden: Brill, 2007: pp. 141-162.
- Muchembled, Robert. 'Koningsvrouw'. In: Paul Janssens, ed. *België in de 17de eeuw*. Gent: Snoeck, 2006.
- Müller, Johannes. 'Exile memories and the reinvention of the Netherlands'. Unpublished PhD dissertation (Leiden University, 2014).
- Mulisch, Harry. *De zaak 40/61. Een reportage*. Amsterdam: De Bezige Bij, 1962.
- Neurdenburg, Elisabeth. *Hendrick de Keyser: beeldhouwer en bouwmeester van Amsterdam*. Amsterdam: Scheltema en Holkema, 1930.
- Nierop, Henk van. 'Alba's Throne. Making sense of the Revolt of the Netherlands', in: Graham Darby, ed., *The Origins and Development of the Dutch Revolt*. London: Routledge, 2001: pp. 29-47.
- . 'Confessional Cleansing. Why Amsterdam Did not Join the Revolt (1572-1578)'. In: Wayne te Brake and Wim Klooster, eds. *Power and the City in the Netherlandic World*. Leiden: Brill, 2006: pp. 85-102.
- . 'De troon van Alva. Over de interpretatie van de Nederlandse Opstand', *BMGN* 110:2 (1995), pp. 205-223.

- . 'Edelman, bedelman. De verkeerde wereld van het Compromis der Edelen', *BMGN* 107:1 (1992): pp. 419-443.
- . 'Popular Participation in Politics in the Dutch Republic'. In: Peter Blickle, ed. *Resistance, Representation and Community*. Oxford: Clarendon Press, 1997: pp. 272-290.
- Niggemann, Ulrich. 'You will see who they are that Revile, and Lessen Your ... Glorious Deliverance'. The 'Memory War' about the 'Glorious Revolution'. In: Erika Kuijpers et al., eds. *Memory before Modernity: Practices of Memory in Early Modern Europe*. Leiden: Brill, 2013: pp. 62-75.
- Nijenhuis, W. 'De publieke kerk veelkleurig en verdeeld, bevoorrecht en onvrij'. In: P. Blok, ed. *Algemene geschiedenis der Nederlanden* 6 (1977-1989): pp. 325-343.
- Nix, J.C. 'De Atlas Van Stolk: Een verzameling historieprenten over de vaderlandse geschiedenis'. *Ons Erfdeel* 39 (1996): pp. 233-240.
- Nora, Pierre. 'Comment écrire l'histoire de France?', *Les lieux de mémoire: III Les France* 1. *Conflicts et partages*. Paris: Gallimard, 1992: pp. 11-32.
- Noten, Francis van. 'The horses of Albert and Isabella: historical background'. In: Werner Thomas and Luc Duerloo, eds. *Albert & Isabella, 1598-1621: Essays*. Turnhout: Brepols, 1998): pp. 343-346.
- Nouhoys, Tabitta van. *The Age of Two-Faced Janus: The Comets of 1577 and 1618 and the Decline of the Aristotelian World View in the Netherlands*. Leiden: Brill, 1998.
- Osipian, Alexandr. 'The Usable Past in the Lemberg Armenian Community's Struggle for Equal Rights, 1578-1654'. In: Kuijpers et al., eds. *Memory before Modernity: Practices of Memory in Early Modern Europe*. Leiden: Brill, 2013: pp. 27-43.
- Parker, Charles H. 'To the Attentive, Nonpartisan Reader: The Appeal to History and National Identity in the Religious Disputes of the Seventeenth-Century Netherlands'. *The Sixteenth Century Journal* 28 (1997): pp. 57-78.
- Parker, Geoffrey. 'Spain, her Enemies, and the Revolt of the Netherlands 1559-1648'. *Past and Present* 49:1 (1970): pp. 72-95.
- . 'Why Did the Dutch Revolt Last Eighty Years?'. *Transactions of the Royal Historical Society* 26 (1976): pp. 53-72.
- . *The Dutch Revolt*. Harmondsworth: Penguin, 1979.
- . *The Grand Strategy of Philip II*. New Haven, CT: Yale University Press, 1998.
- . *The Military Revolution: Military Innovation and the Rise of the West, 1500-1800*. Cambridge: Cambridge University Press, 1996.

- Perry, Jos. *Wij herdenken dus wij bestaan. Over jubilea, monumenten en de collectieve herinnering*. Nijmegen: SUN, 1999.
- Peter-Raupp, Hanna. *Die Ikonographie des Oranjezaal*. Hildesheim: Georg Olms Verlag, 1980.
- Plaat, Gees van der. *Eendracht als opdracht. Lieuwe van Aitzema's bijdrage aan het publieke debat in de zeventiende-eeuwse Republiek*. Hilversum: Verloren, 2003.
- Ploeg, Peter van der and Carola Vermeeren. 'De Prinsen van Oranje en de kunst, tot 1625'. In: Peter van der Ploeg and Carola Vermeeren, eds. *Vorstelijk Verzameld: De Kunstcollectie van Frederik Hendrik en Amalia*. Zwolle: Waanders, 1997: pp. 12-17.
- Poelhekke, J.J. *Frederik Hendrik prins van Oranje: een biografisch drieluik*. Zutphen: Walburg Pers, 1978.
- Pollmann, Judith and Erika Kuijpers. 'On the Early Modernity of Modern Memory'. In: Erika Kuijpers et al., eds. *Memory Before Modernity: Practices of Memory in Early Modern Europe*. Leiden: Brill, 2013: pp. 1-23.
- Pollmann, Judith and Monica Stensland. 'Alba's Reputation in the Early Modern Low Countries'. In: Maurits Ebben, Margriet Lacy-Bruijn and Rolof van Hövell tot Westerfliet, eds. *Alba: General and Servant to the Crown*. Rotterdam: Karwansaray, 2013: pp. 308-325.
- Pollmann, Judith. '“Brabanters do Fairly Resemble Spaniards after all”. Memory, Propaganda and Identity in the Twelve Years' Truce'. In: Judith Pollmann and Andrew Spicer, eds. *Public Opinion and Changing Identities in the Early Modern Netherlands: Essays in Honour of Alastair Duke*. Leiden: Brill, 2006: pp. 211-227.
- . '“Hey ho, let the cup go round!” Singing for Reformation in the Sixteenth Century', *Religion and Cultural Exchange in Europe, 1400-1700*. Cambridge: Cambridge University Press, 2007: pp. 294-316.
- . 'Being a Catholic in Early Modern Europe'. In: Alexandra Bamji, Geert H. Janssen and Mary Laven, eds. *The Ashgate Research Companion to the Counter-Reformation*. Farnham: Ashgate, 2013: pp. 165-182.
- . 'Een 'blij-eindend' treurspel. Leiden, 1574'. In: Herman Amersfoort et al., eds. *Belaagd en belegerd*. Amsterdam: Balans, 2011: pp. 117-141.
- . 'Eine natürliche Feindschaft: Ursprung und Funktion der Schwarzen Legende über

- Spanien in den Niederlanden, 1560–1581'. In: Franc Bosbach, ed. *Feindbilder. Die Darstellung der politischen Publizistik des Mittelalters und der Neuzeit*. Cologne: Böhlau, 1992: pp. 73-93.
- . 'Internationalisering en de Nederlandse Opstand'. *BMGN* 124:4 (2009): pp. 515-535.
- . 'No Man's Land: Reinventing Netherlandish Identities, 1585-1621'. In: Robert Stein and Judith Pollmann, eds. *Networks, Regions and Nations: Shaping Identities in the Low Countries, 1300-1650*. Leiden: Brill, 2010: pp. 241-261.
- . *Catholic Identity and the Revolt of the Netherlands, 1520-1635*. Oxford: Oxford University Press, 2011.
- . *Een andere weg naar God. De reformatie van Arnold Buchelius (1565-1641)*. Amsterdam: Bert Bakker, 2000.
- . *Het oorlogsverleden van de Gouden Eeuw*. Leiden: s.n., 2008.
- . *Religious Choice in the Dutch Republic: The Reformation of Arnoldus Buchelius (1565-1641)*. Manchester: Manchester University Press, 1999.
- Pollmer, Almut. 'Der Kirchenraum in der holländische Malerei um 1650'. Unpublished PhD dissertation (Leiden University, 2011).
- Poole, Ross. 'Enacting Oblivion'. *International Journal of Politics, Culture, and Society* 22:2 (2009): pp. 149-157.
- Porteman, Karel and Mieke B. Smits-Veldt. *Een nieuw vaderland voor de muzen: geschiedenis van de Nederlandse literatuur, 1560-1700*. Amsterdam: Bert Bakker, 2008.
- Prims, Floris. *Het stadhuis te Antwerpen. Geschiedenis en beschrijving*. Antwerpen: Standaard-Boekhandel, 1930.
- Quaghebeur, Marc. 'The Sixteenth Century: A Decisive Myth'. In: Catherine Labio, ed. *Belgian Memories*, Yale French Studies. New Haven, CT: Yale University Press, 2003: pp. 115-141.
- Raeymaeckers, Dries. "'Siempre un pie en palacio': Het hof en de hofhouding van de aartshertogen Albert en Isabella, 1598-1621'. Unpublished PhD dissertation (University of Antwerp, 2009).
- Reinders, Michel. *Gedrukte chaos. Populisme en moord in het rampjaar 1672*. Amsterdam: Balans, 2010.
- Rio Barredo, María José del. 'Rituals of the Viaticum: Dynasty and Community in

- Habsburg Madrid'. In: Melissa Calaresu et al., eds. *Exploring Cultural History: Essays in Honour of Peter Burke*. Farnham: Ashgate, 2010: pp. 55-75.
- Ritsema van Eck, P.C. 'Drie glazen uit het museum van het Koninklijk Huisarchief'. *Nederlands Kunsthistorisch Jaarboek* 31 (1981): pp. 161-169.
- Rodríguez Pérez, Yolanda. *De Tachtigjarige Oorlog in Spaanse ogen: de Nederlanden in Spaanse historische en literaire teksten (circa 1548-1673)*. Nijmegen: Van Tilt, 2003.
- . *The Dutch Revolt through Spanish Eyes*. Bern: Peter Lang, 2008.
- Rodríguez Villa, A. *Ambrosio Spinola, primer marqués de los Balbases: ensayo biográfico*. Madrid: Est. Tip. de Fortanet, 1904.
- Roegiers, Jan. 'De universiteiten in de Zuidelijke Nederlanden'. In: *1648: de Vrede van Munster: handelingen van het herdenkingscongres te Nijmegen en Kleef, 28-30 augustus 1996*. Hilversum: Verloren, 1997: pp. 223-234.
- Roller, Matthew B. 'Demolished Houses, Monumentality, and Memory in Roman Culture'. *Classical Antiquity* 29:1 (2010): pp. 117-180.
- Romein, J., B.W. Schaper [J. Presser] et al., eds. *De Tachtigjarige Oorlog*. Amsterdam: Elsevier, 1941.
- Romein, Jan. 'Spiegel Historiae van de Tachtigjarige Oorlog'. In: J. Presser, ed., *De Tachtigjarige oorlog*. Amsterdam/Brussel: Elsevier, 1978: pp. 11-54.
- Roorda, D.J. *Partij en factie. De oproeren van 1672 in de steden van Holland en Zeeland, een krachtmeting tussen partijen en facties*. Groningen: Wolters-Noordhoff, 1978.
- Rooy, Piet de. *Republiek van rivaliteiten. Nederland sinds 1813*. Amsterdam: Mets & Mets, 2005, first published 2002.
- Rowen, Herbert H. *John de Witt, Grand Pensionary of Holland, 1625-1672*. Princeton, NJ: Princeton University Press, 1978.
- . *The Princes of Orange: The Stadholders in the Dutch Republic*. Cambridge: Cambridge University Press, 1990.
- Sabbe, Maurits. 'Constantijn Huygens en Zuid-Nederland'. In: *De Moretussen en hun kring. Verspreide opstellen*. Antwerpen: V. Resselers, 1928: pp. 778-799.
- . *Brabant in 't verweer. Bijdrage tot de studie der Zuid-Nederlandsche strijdliteratuur in de eerst helft der 17e eeuw*. Antwerpen: V. Resselers, 1933.
- Salman, Jeroen. *Populair drukwerk in de Gouden Eeuw. De almanak als lectuur en handelswaar*. Zutphen: Walburg Pers, 1999.

- Sanders, George. *Het present van staat. De gouden ketens, kettingen en medailles verleend door de Staten-Generaal, 1588-1795*. Hilversum: Verloren, 2013.
- Sas, Niek van. 'Vaderlandsliefde, nationalisme en vaderlands gevoel in Nederland, 1770-1813'. *Tijdschrift voor Geschiedenis* 52 (1989): pp. 471-495.
- . *De metamorfose van Nederland. Van oude orde naar moderniteit, 1750-1900*. Amsterdam: Amsterdam University Press, 2004.
- Sawyer, Andrew. 'The Tyranny of Alva: The Creation and Development of a Dutch Patriotic Image'. *De Zeventiende Eeuw* 19 (2003): pp. 181-211.
- Schama, Simon. *The Embarrassment of Riches: An Interpretation of Dutch Culture in the Golden Age*. London: Collins, 1987.
- Scheelings, F.G. 'De geschiedschrijving en de beeldvorming over de Opstand in de Zuidelijke Nederlanden (16e-18e eeuw)'. In: J. Craeybeckx et al., eds. *1585: op gescheiden wegen. Handelingen van het colloquium over de scheiding der Nederlanden, gehouden 22-23 november 1985 te Brussel*. Leuven: Peeters, 1988: pp. 151-180.
- Scherft, P. *Het sterfhuis van Willem van Oranje*. Leiden: Universitaire Pers, 1966.
- Schmidt, Benjamin. *Innocence Abroad: the Dutch Imagination and the New World, 1570-1670*. Cambridge: Cambridge University Press, 2001.
- Schmidt, P.P. *Zeventiende-eeuwse kluchtboeken uit de Nederlanden*. Utrecht: HES, 1986.
- Schöffler, Ivo. 'The Batavian Myth During the Sixteenth and Seventeenth Centuries'. In: J.S. Bromley and E.H. Kossmann, eds. *Britain and the Netherlands, V, Some Political Mythologies*. The Hague: Martinus Nijhoff, 1975: pp. 78-101.
- Scholten, Frits. *Sumptuous Memories: Studies in Seventeenth-Century Dutch Tomb Sculpture*. Zwolle: Waanders, 2003.
- Schuermans, H. 'La colonne de Culembourg à Bruxelles', *Bulletin des commissions royales d'art et d'archéologie* (1870): pp. 17-107.
- Schumann, Cordula. 'Jan Brueghel's Peasant Weddings as Images of Social Unity under Archducal Sovereignty'. In: Werner Thomas and Luc Duerloo, eds. *Albert and Isabella, 1598-1621: Essays*. Brussels: Brepols, 1998: pp.151-160.
- Sharpe, Kevin. *Selling the Tudor Monarchy: Authority and Image in Sixteenth-Century England*. New Haven, CT: Yale University Press, 2009.
- Sirjacobs, Raymond and Guido Coolens. *Antwerpen Sint Pauluskerk. De Vijftien Mysteries van de Rozenkrans*. Antwerp: Sint-Paulusvrienden, 1993.

- Sirjacobs, Raymond. *Sint Pauluskerk Antwerpen. Historische gids*. Antwerp: Sint-Paulusvrienden, 2001.
- Slechte, Henk. ‘Niederlande. “Durch eigene holländische Kunst angeregt, fühle ich, daß ick Holländer bin”’, in: Monika Flacke, ed., *Mythen der Nationen. Ein europäisches Panorama*. Berlin: Koehler & Amelang, 1998), pp. 223-247.
- Smit, J.W. ‘The Present Position of Studies Regarding the Revolt of the Netherlands’, in: J.S. Bromley and E.H. Kossmann, eds. *Britain and the Netherlands. Papers Delivered to the Oxford-Netherlands Historical Conference 1959*. London: Chatto & Windus, 1960), pp. 11-28.
- Smith, Anthony D. *National Identity*. London: Penguin, 1991.
- . *The Nation in History: Historiographical Debates About Ethnicity and Nationalism*. Cambridge: Polity Press, 2000.
- Smits-Veldt, Mieke. ‘“Het vaderland” bij Hollandse rederijkers, circa 1580-1625. Grondgebied en identiteit’. In: Niek van Sas, ed. *Vaderland. Een geschiedenis vanaf de vijftiende eeuw tot 1940*. Amsterdam: Amsterdam University Press, 1999: pp. 83-107.
- Snoep, D.P. *Praal en propaganda: triumfalia in de Noordelijke Nederlanden in de 16de en 17de eeuw*. Alphen aan den Rijn: Canaletto, 1975.
- Soen, Violet. ‘Reconquista and Reconciliation in the Dutch Revolt: The Campaign of Governor-General Alexander Farnese (1578-1592)’. *Journal of Early Modern History* 16 (2012): pp. 1-22.
- Soergel, Philip M. ‘Spiritual Medicine for Heretical Poison: The Propagandistic Uses of Legends in Counter-Reformation Bavaria’. *Historical Reflections* 17 (1991): p. 125-149.
- Sonnino, Paul. *Louis XIV and the Origins of the Dutch War*. Cambridge: Cambridge University Press, 1988.
- Spaans, Joke. *Haarlem na de Reformatie. Stedelijke cultuur en kerkelijk leven*. The Hague: Smits, 1989.
- Speck, W.A. *Reluctant revolutionaries: Englishmen and the revolution of 1688*. Oxford: Oxford University Press, 1988.
- Spicer, Andrew. ‘After Iconoclasm: Reconciliation and Resacralization in the Southern Netherlands, ca. 1566-1585’. *Sixteenth Century Journal* 44:2 (2013): pp. 411-433.
- Spiegel, Gabrielle M. ‘Medieval Canon Formation and the Rise of Royal Historiography in

- Old French Prose'. *Modern Language Notes* 108 (1993): pp. 638-658.
- Spies, Marijke. 'De Amsterdamse doolhoven. Populair cultureel vermaak in de zeventiende eeuw'. *Literatuur: tijdschrift over Nederlandse letterkunde* 2 (2001): pp. 70-78.
- Sprang, Sabine van. 'Rubens en Brussel, een meer dan hoffelijke relatie'. In: Joost Vander Auwera et al., eds. *Rubens: een genie aan het werk*. Tiel: Lannoo, 2007.
- Steen, Jasper van der. 'Goed en fout in de Nederlandse Opstand', *Holland Historisch Tijdschrift* 43:2 (2011): pp. 82-97.
- Stein, Robert. 'Seventeen: The Multiplicity of a Unity in the Low Countries', in: D'Arcy Jonathan Dacre Boulton and Jan R. Veenstra, eds. *The Ideology of Burgundy: The Promotion of National Consciousness 1364-1565*. Leiden: Brill, 2006: pp. 223-285.
- Stensland, Monica. *Habsburg Communication in the Dutch Revolt*. Amsterdam: Amsterdam University Press, 2012.
- Stern, Jill. *Orangism in the Dutch Republic in word and image, 1650-1675*. Manchester: Manchester University Press, 2010.
- Stevens, Harm. *Shades of Orange: A History of the Royal House of the Netherlands*. Zwolle: Waanders, 2001.
- Stradling, R.A. *Europe and the Decline of Spain: A Study of the Spanish System, 1580-1720*. London: George Allen & Unwin, 1981.
- Swart, K.W. 'The Black Legend During the Eighty Years War'. In: J.S. Bromley and E.H. Kossmann, eds. *Britain and the Netherlands V: Some Political Mythologies*. The Hague: Martinus Nijhoff, 1975: pp. 36-57.
- Swart, K.W. *Willem van Oranje en de Nederlandse Opstand, 1572-1584*. Edited by Raymond Fagel, M.E.H.N. Mout and Henk van Nierop. The Hague: SDU, 1994.
- Tallon, Alain. *Conscience nationale et sentiment religieux en France au XVIe siècle*. Paris: Presses Universitaires de France, 2001.
- Terlinden, Charles. *l'Archiduchesse Isabelle*. Brussels: La renaissance du livre, 1943.
- Tex, Jan den. *Oldenbarnevelt I. Opgang, 1547-1588*. Haarlem: H.D. Tjeenk Willink, 1960.
- . *Oldenbarnevelt II. Oorlog 1588-1609*. Haarlem: H.D. Tjeenk Willink, 1962.
- . *Oldenbarnevelt III. Bestand, 1609-1621*. Haarlem: H.D. Tjeenk Willink, 1966.
- Theodorik. 'Tandem fit surculus arbor'. *De Navorscher* 4 (1854): p. 373.
- Thøfner, Margit. *A Common Art: Urban Ceremonial in Antwerp and Brussels during and after the Revolt*. Zwolle: Waanders, 2007.

- Trencsényi Balázs and Márton Zászkaliczky, eds. *Whose Love of Which Country? Composite States, National Histories and Patriotic Discourses in Early Modern East Central Europe*. Leiden: Brill, 2010.
- Tyska, Stanislaw. 'Restitution as a Means of Remembrance. Evocation of the Recent Past in the Czech Republic and Poland after 1989'. In: Karin Tilmans, Frank van Vree and Jay Winter, eds. *Performing the Past: Memory, History and Identity in Modern Europe*. Amsterdam: Amsterdam University Press: pp. 305-334.
- Van Loven, Albertine, 'Joan de Griecck. Onderzoek naar het vaderschap over zijn werken', *Verslagen en mededelingen van de Koninklijke Vlaamse Academie voor Taal- en Letterkunde* 1928 (1928): pp. 538-563.
- Vandenhole, F. *Inventaris van almanakken en kalenders*. Ghent: Rijksuniversiteit te Gent, 1979.
- Velde, Carl van de and Hans Vlieghe. *Stadsversieringen te Gent in 1635 voor de Blijde Intrede van de Kardinaal-Infant*. Ghent: Stad Gent, 1969.
- Verberckmoes, Johan. 'The Emperor and the Peasant. The Spanish Habsburgs in Low Countries' Jest'. In: Werner Thomas and Bart de Groof, eds. *Rebelión y Resistencia en el Mundo Hispánico del Siglo XVII*. Leuven: Leuven University Press, 1992: pp. 67-78.
- . *Schertsen, schimpen en schateren. Geschiedenis van het lachen in de Zuidelijke Nederlanden, zestiende en zeventiende eeuw*. Nijmegen: SUN, 1998.
- Verhoeven, Gerrit. *Anders Reizen? Evoluties in vroegmoderne reiservaringen van Hollandse en Brabantse elites (1600-1750)*. Hilversum: Verloren, 2009.
- Vermaseren, B.A. *De katholieke Nederlandse geschiedschrijving in de 16de en 17de eeuw over de opstand*. Leeuwarden: Gerben Dykstra, 1981.
- Vermeir, René. 'De grens verlegd. Het Zuiden zonder Sluis tijdens de Tachtigjarige Oorlog, 1604-1648'. *Archief: Mededelingen van het Koninklijk Zeeuws Genootschap der Wetenschappen* 2004 (2004): pp. 49-60.
- . 'Het Spaanse bestuur te Brussel na 1621'. In: Paul Janssens et al., eds. *België in de 17de Eeuw*. Gent: Snoeck, 2006: p. 146.
- . 'How Spanish Were the Spanish Netherlands?'. *Dutch Crossing* 36:1 (2012): pp. 3-18.
- . 'Le duc d'Arshot et les conséquences de la conspiration des nobles (1632-1640)'. In: H. Soly, ed. *Beleid en bestuur in de Oude Nederlanden*. Gent: Vakgroep Nieuwe Geschiedenis, 1993: pp. 477-489.

- . 'Oorlogsvloeck en Vredens Zegen. Madrid, Brussel en de Zuid-Nederlandse Staten over oorlog en vrede met de Republiek, 1621-1648'. *BMGN* 115 (2000): pp. 1-32.
- . *In staat van oorlog: Filips IV en de Zuidelijke Nederlanden, 1629-1648*. Maastricht: Shaker, 2001.
- Verschaffel, Tom. *De hoed en de hond. Geschiedschrijving in de Zuidelijke Nederlanden, 1715-1794*. Hilversum: Verloren, 1998.
- Vittinghoff, Friedrich. *Der Staatsfeind in der römischen Kaiserzeit: Untersuchungen zur "damnatio memoriae"*. Berlin: Junker und Dünnhaupt, 1936.
- Vlekke, B.H.M. "*Van 't gruwelijck verraet, in den jare 1638 op Maastricht gepractiseert*": studies over de vestiging van het Staatsche gezag over Maastricht in de jaren 1632 tot 1639. Antwerpen: s.n., 1938.
- Vlies, B.J. van der. *De hagepreek en de Beeldenstorm*. Amsterdam: Witkamp, 1866.
- Voges, Ramon. 'Macht, Massaker und Repräsentationen: Darstellungen asymmetrischer Gewalt in der Bildpublizistik Franz Hogenbergs'. In: Jörg Baberowski and Gabriele Metzler, eds. *Gewalträume. Soziale Ordnungen im Ausnahmezustand*. Frankfurt: Campus Verlag, 2012: pp. 29-69.
- Waterschoot, W. 'Eenheid van kerk en staat bij de intrede van kardinaal-infant Ferdinand'. *De Zeventiende Eeuw* 5 (1989): pp. 21-28.
- Welskopp, Thomas. 'Comparative History'. *European History Online* (2010): <http://www.ieg-ego.eu/en/threads/theories-and-methods/comparative-history> (accessed 16 January 2013).
- Wieldraaijer, Matthijs. 'Onderwijs aan het Oranjehof in de 17de eeuw'. *Holland* 41 (2009): pp. 80-100.
- Win, P. de. *De schandstraffen in het wereldlijk strafrecht in de Zuidelijke Nederlanden van de middeleeuwen tot de Franse Tijd in Europees perspectief*. Brussel: Paleis der academiën, 1991: pp. 220-221.
- Wind, Samuel de. *Bibliotheek der Nederlandsche geschiedschrijvers; of oordeelkundig overzicht der inlandsche geschiedschrijvers der Nederlanden, van de vroegste tijden af tot den jare 1815*, 5 vols. Middelburg: Abrahams, 1831-1835).
- Winter, Jay. *Remembering War: The Great War between Memory and History in the Twentieth Century*. New Haven, CT: Yale University Press, 2006.
- Woltjer, J.J. 'Dutch Privileges, Real and Imaginary'. In: J.S. Bromley and E.H. Kossmann,

- eds. *Britain and the Netherlands. Volume V: Some Political Mythologies*. The Hague: Martinus Nijhoff, 1975: pp. 19-35.
- . 'Stadt und Reformation in den Niederlanden'. In: Franz Petri, ed. *Kirche und gesellschaftlicher Wandel in deutschen und niederländischen Städten der werdende Neuzeit*. Cologne: Böhlau Verlag, 1980: pp. 155-168.
- . *Tussen vrijheidsstrijd en burgeroorlog. Over de Nederlandse Opstand 1555-1580*. Amsterdam: Balans, 1994.
- Woollett, Anne and Ariane van Suchtelen, eds. *Rubens & Brueghel: A Working Friendship*. Los Angeles: J. Paul Getty Museum, 2006.
- Wyhe, Cordula van. 'Piety and Politics in the Royal Convent of Discalced Carmelite Nuns in Brussels, 1607-1646'. *Revue d'histoire ecclésiastique* 100 (2005): pp. 457-487.
- Wynants, Maurice. *De Sint-Hubertuskapel en de Sint-Hubertusverering te Tervuren*. Tervuren: Heemkundige Kring Sint-Hubertus, 1995.
- Yardeni, Myriam. *La conscience nationale en France pendant les guerres de religion (1559-1598)*. Leuven: Nauwelaerts, 1971.
- Zandvliet, Kees ed. *Maurits, Prins van Oranje*. Zwolle: Waanders, 2000.
- Zee, Nanda van der. *Jacques Presser. Het gelijk van de twijfel*. Soesterberg: Aspekt, 2002.
- Zemon Davis, Natalie. 'The reasons of misrule'. In: Natalie Zemon Davis, ed. *Society and Culture in Early Modern France: Eight Essays*. Stanford: Stanford University Press, 1975: pp. 97-123.
- Zuilen, Vincent van. 'The Politics of Dividing the Nation? News Pamphlets as a Vehicle of Ideology and National Consciousness in the Habsburg Netherlands (1585-1609)'. In: J.W. Koopmans, ed. *News and Politics in Early Modern Europe, 1500-1800*. Leuven: Peeters, 2005: pp. 61-79.

